

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Aakjær, Jeppe.; Jeppe Aakjær.

Rugens Sange og andre Digte

København ; Kristiania : Gyldendalske
Boghandel, 1906

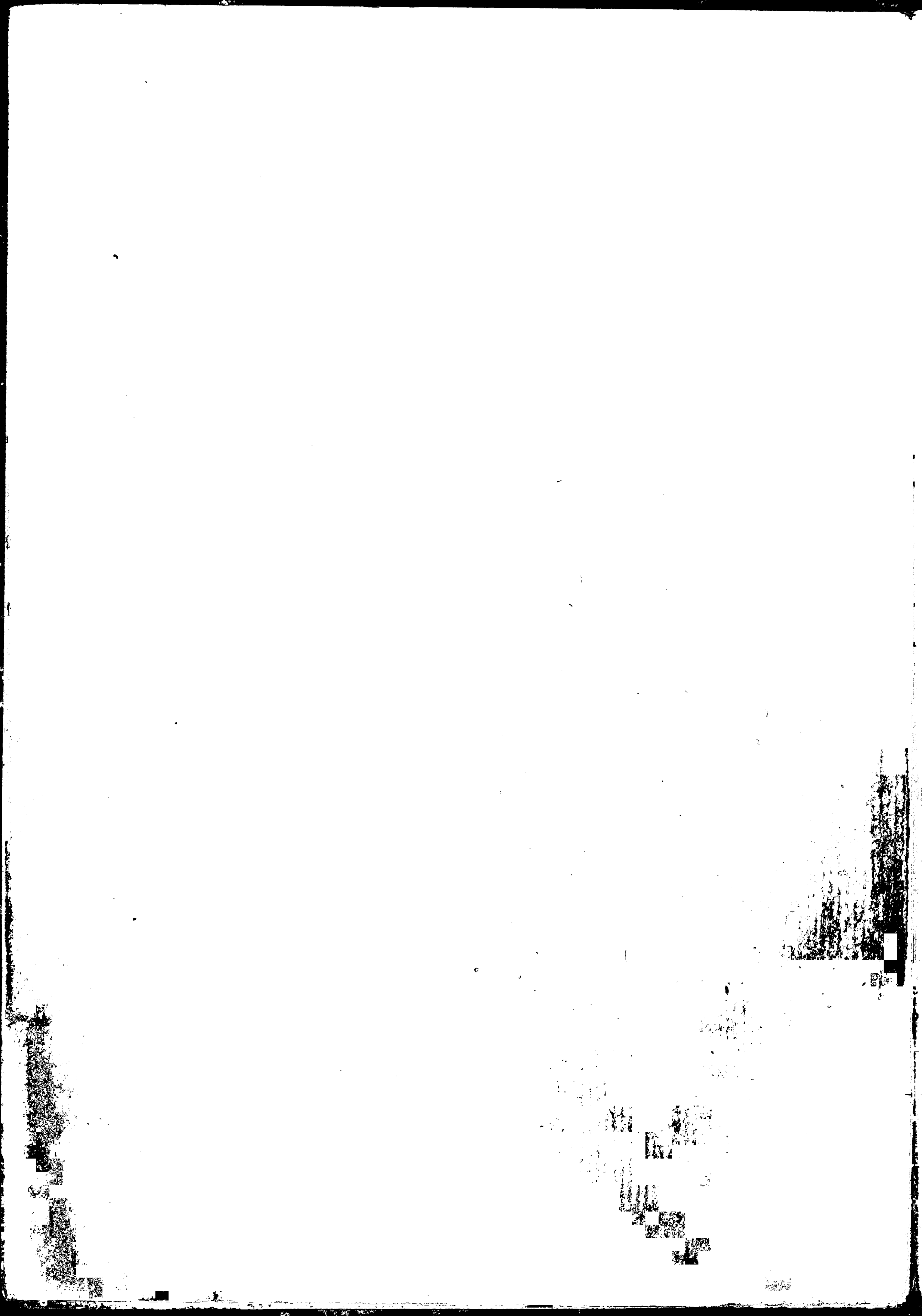
141 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

JEPPE AAKJÆR

RUGENS SANGE

OG

ANDRE DIGTE

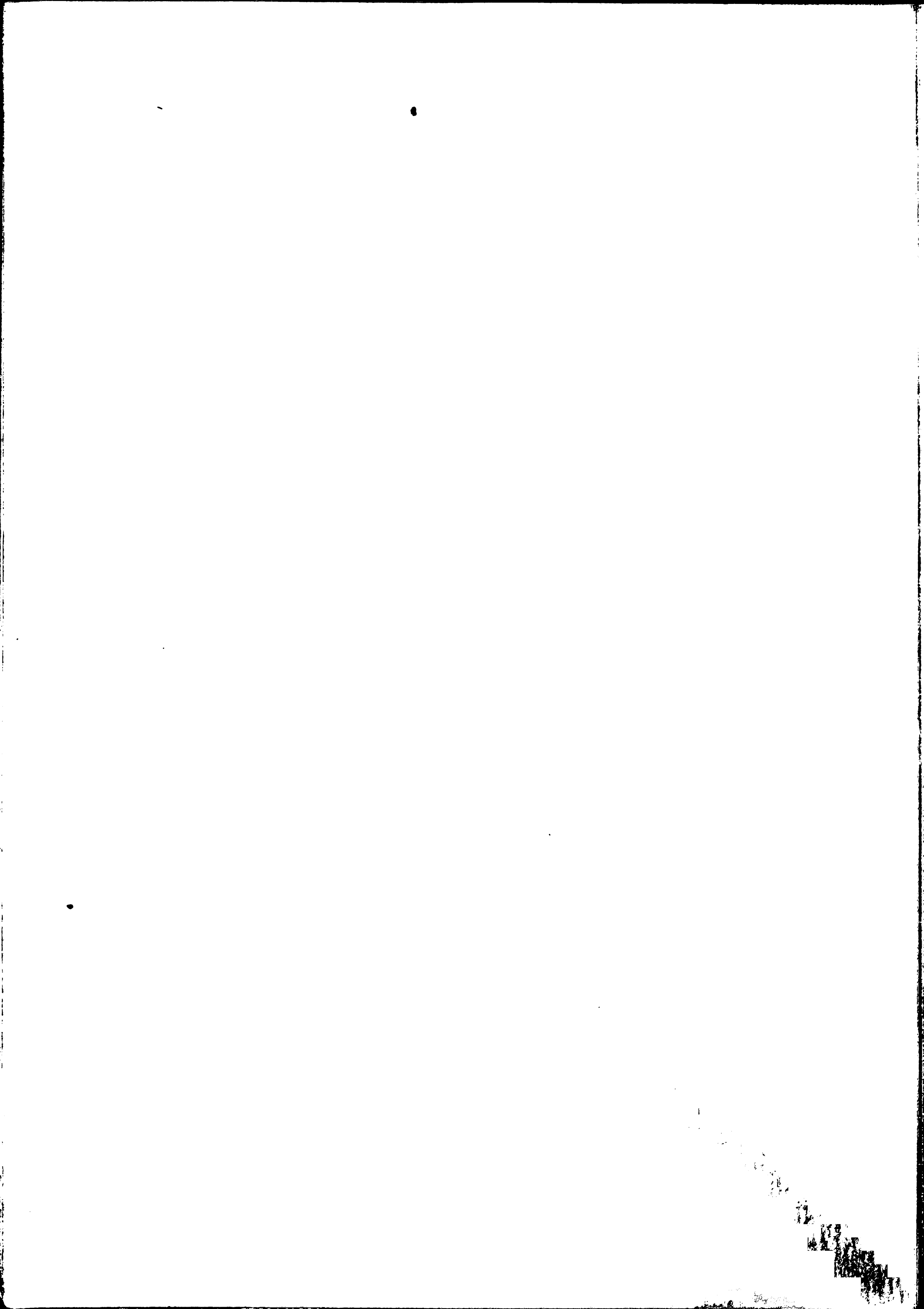

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

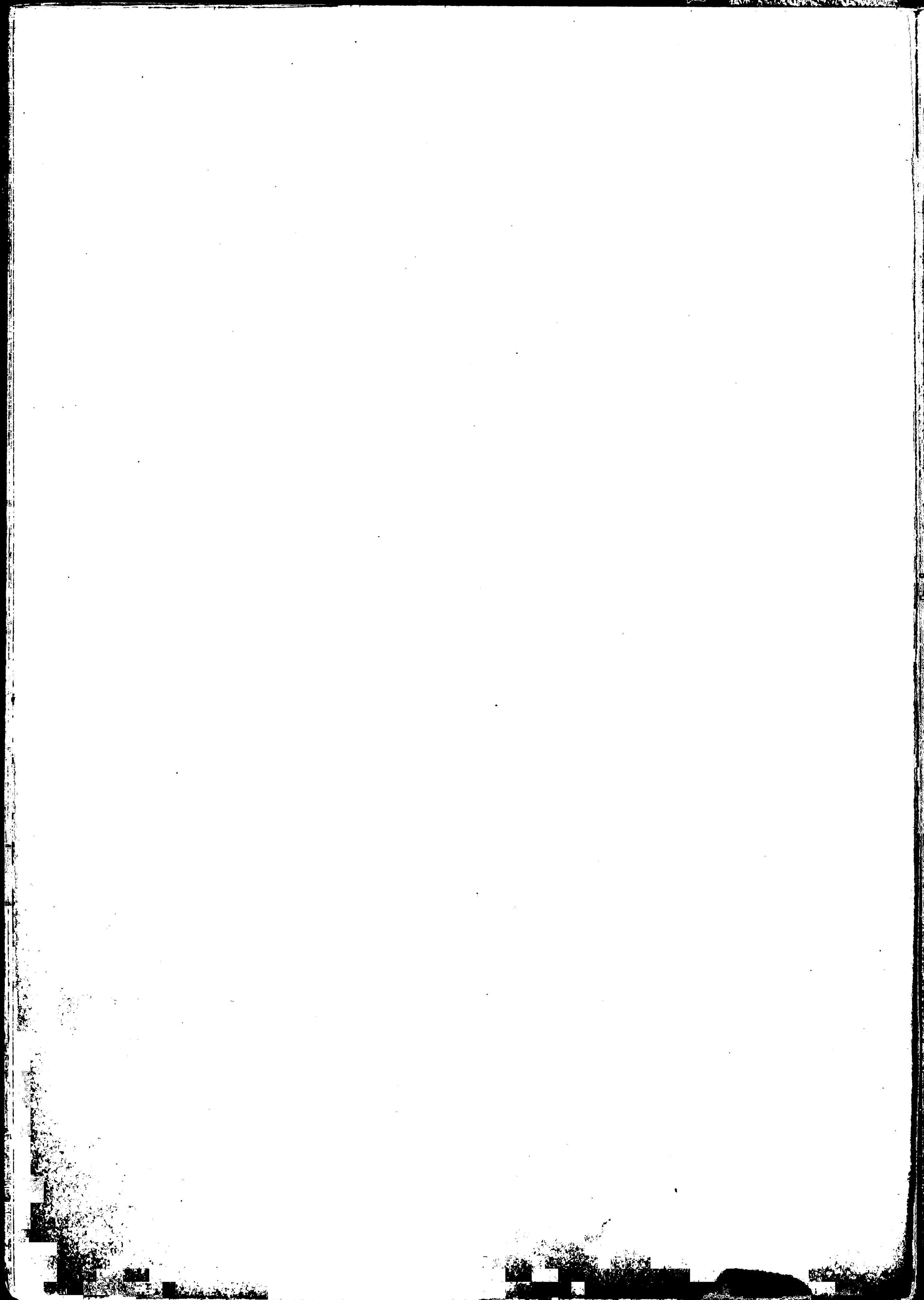
KØBENHAVN OG KRISTIANIA

MDCCCCVI

1960 2804

RUGENS SANGE

JEPPE AAKJÆR

RUGENS SANGE

OG

ANDRE DIGTE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1906

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

INDHOLD

RUGENS SANGE

	Side
Forspil	13
Rugen lægges	14
Vinterrugen	16
Stensamlersken	19
Ved Rugskjellet	21
Jens og hans Viv	24
Kornmod	27
Høst	29
Leen slibes	30
Høstvisen	33
Hjøle-Thames	36
Rugen kjøres hjem	40
Naar Rugen skal ind	45

ANDRE DIGTE

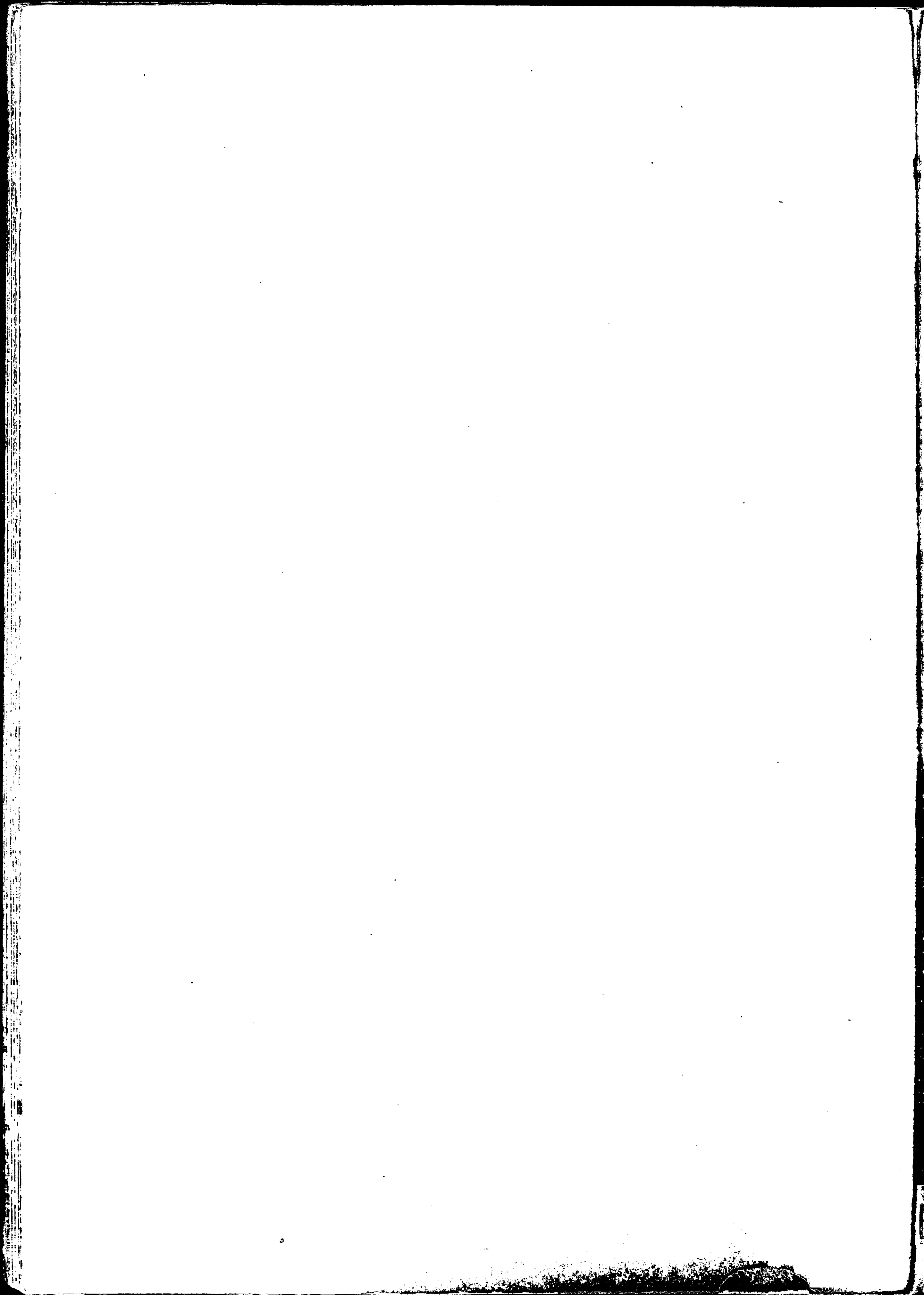
Karlsvognen	53
Ved Vesterhavet	57
Paa Hedens Høje	59
Vi er Siv	66
Barnet og den gamle Gaard	71

	Side
Tre-Konger	75
Den første Lærke	78
Vaar-Rim	79
Morgendugg	81
Bondevise	84
Bondens Datter synger	87
Høgen	91
Sundt Blod	93
Maanen kysser Rugneget	95
Hummeren	97
Øwer æ Æwn'	98
Jens Fisker	102
Æ gammel Smed	106
Jens Hvøvtrup	110
Gammel Kjærlighed —	117
Jens Vejmand	120
Store John	123
Jakob og hans Sønner	126

*„Jeg er ikke en Profet og ikke en Profets Søn,
men jeg er en Hyrde og en Mand, som sanker vilde
Morbær.“*

Amos 7, 14.

RUGENS SANGE

FORSPIL

Jeg lægger mig i Læet her ved Storrugens Rod,
jeg lytter og jeg lytter, til det synger i mit Blod;
den hvide Rug, den blide Rug, som mod min Tinding slaar
— det er som tusind Fingre smaa paa Sølvtangenter gaar.

Det lyder som af Leg i en spændbuet Hal,
hvor Dansen lokker Ringlelyd af Lampernes Krystal.
Det Lokkespil, det Klokkespil fra Sommerrugens Top,
det er den kjære danske Lyd, hvorved vi voxed op.

Den driver som en Hymne over Lyngtages Egn,
den toner som af Fløjter om de levende Hegn;
og bag om Bæk og Brombærhæk og Kjær og dyrket Jord,
den møder Bølgesangen fra den vindrørte Fjord.

RUGEN LÆGGES

Stigen op og Lugen ud! og saa gaar Far paa Lofte,
øser Rug i Skjæppemaal og stryger ømt dets Rand;
Skjæppen tømt og Sækken fyldt, saa bæres Rug paa Tofte,
hvor i Drøm for Harven staar det røde Hestespand.
Skyen gaar saa lav og tung, og Blæst med Løvet jager,
Lammet tygger avet om bag Digets vaade Læ;
Lærken hænger med sin Top, ved Gavlen Viben klager,
Bygens Draaber drypper fra det lave Piletræ.

Langs ad Agrens fede Ryg de hvide, fyldte Sække
glimter som en Perlerad imod den sorte Grund;
hvidere end dem og alt er denne Maagerække,
som slaar ned med Skrig og Skræp i Furens vaade Bund.

Øget nikker, Harven gaar i Maagers hvide Vrimmel,
Muldens Aande stiger tungt om Faders Sædeløb,
Haglen slæber lavt sit Vaad henover Vestens Himmel;
dog den Mand, der saar sin Rug, gi'r ej for Vejret Kjøb.

Far han gaar med tunge Traadd henover Muldens Væde,
tænker paa den *næste* Høst og paa det kjære Brød;
Sæden flyver fra hans Haand og springer højt af Glæde:
atter er den given hen til Jordens Moderskjød.
Efteraarets vilde Sus i Øgets stride Manke,
Haglens Hop i Sædekurv og Maagens hvide Bug,
Stort som Smaat — det væves ind i Bondens Alvorstanke;
aldrig er hans Kald saa skjønt, som naar han saar sin Rug.

VINTERRUGEN

Tit op fra din Ager! Hvor gaar det, du Smaa?
Staar du ej og ta'r Kuld om din krybende Taa?
Kan du hytte din Haand? Kan du føle din Fod?
Er det ikke som Is ved din Rod?

Nu er Blæsten saa skrigende skjærende kold,
og den hviner som Sav, og den puster som Trolde,
og den hvister med Sandet og slænger med Grus
og holder det argeste Hus.

Og din Ager sig løfter mod Frosthimlens Rund,
og det knager af Kulde i Bakkernes Bund;
og du ligger saa bar med dit grønnende Blad
og ser ud som endda du var glad.

Jamen sig mig da, Spædeste, gyser du ej,
naar det saadan om Natten ta'r rigtig paa Vej,
naar det bryder i Buske og brækker i Krat,
naar Haglskyen slænger mod Vindvet sin Hat,
naar Haren hun søger i Kaalgaarden ind
og gjør sig saa krum i sit fattige Skind,
naar Straataget fyger som Gnister i Brand
fra Ladens forpiskede Rand?

Da høres fra Hytterne Vuggerne gaa;
dér lettes ved Puder, dér stoppes ved Straa,
dér kysses og bysses om mørkrædde Smaa,
enhver med *sin* Stumpdyne paa.

Kun *du* ligger bar paa din vildene Skrænt
med Bladet *fra* Stormhjørnet vendt.

Din Moder sig strækker saa stivnet og kold,
og Brystet er gustent og Barmen er gold;
men Himlen i Vrede har rakt dig en Blé
af Midnattens skingrende Sne.

Du putter dig ned, og du hygger dig hen;
om Solen hun smiler, *du* smiler igjen.
Den vildeste Vinter, den ondeste Storm,
besejrer dig ikke, du krybende Orm!
Det er som du vidste: I Lykke og Nød
du strider for Menneskets Brød.

— Dér staar du paa Toften bag Hus og bag Gaard
med Saft i din Stængel og Dugg i dit Haar,
et groende Minde i smeltende Sne
om det som *er* sket — og *skal* ske.

Om Lærken vil fjæle sin frysende Top,
du hvisker frimodigt: „Stig op! Stig op!“
Og nærmer sig Vaaren med sejrende Spil,
din Stængel slaar Takten dertil!

STENSAMLERSKEN

Hvi vanker du gamle Kvinde dér
paa Agren agter og frem?
Ved Foraarsmorgenens første Skjær
forlod du hungrig dit Hjem.
Hvad sanker du op af den Riges Rug,
fattige Ane Malén?
Finder du noget for Disk og Dug?
„Jeg finder kun Sten“.

Hun tripper afsted foruden Ro
som én, der jages i Drøm,
mens Duggen væder de hullede Sko
og Skjørtets flossede Søm;

jeg ved jo nok, hvad du tænker paa,
fattige Ane Malén:
Derhjemme græder for Brød de Smaa,
her sanker du Sten!

Det knækker af Gigt i de gamle Knær,
forinden hun Skjørtet faar fyldt;
saa vandrer hun hen til Dyngen dér
og slipper sin trælse Bylt.
Tro ej, *hun* drømmer om Dugg og Sligt,
fattige Ane Malén,
hun tænker paa Davre og ej paa Digt,
hun sanker jo Sten.

Mens Dagen fødes saa blank og ny
og Solen runder sin Bug,
din fattige Skygge gaar som en Sky
henover den Riges Rug.
Det er mig saa sært at tænke paa,
fattige Ane Malén:
hvor andre sanker sig Kjærv og Straa,
der sanker du Sten!

VED RUGSKJELLET

Anna var i Anders kjær, men knibsk alligevel;
mødte dog sin Hjærtenskjær paa Rugens gamle Skjel,
satte sig i Græsset ned blandt Klokkeblomster bly,
tog saa op sit Fingerbøl og gav sig til at sy.

Dyre du og dig!
Dingeli-og-lej,
dikkedu-og-dikkedi,
og *dingelu-og-lej!*

Solen glimted ellevild i Annas Fingerbøl,
Snerrens sennepsgule Blomst hang fuld af brune Møl.
Lærken sang, og Luften drev med Dræ og Duft af Pors;
Annas ankelslanke Ben var lagt saa let i Kors.

Dyre du og dig!
Dingeli-og-lej — —

Anders sad og fingred tavs om Pibekandens Fals;
saa, hvor Rugens Vipper strøg om Annas brune Hals,
hørte, hvor de sølverlo og lokked flere til;
Vipperne, de Luxer smaa, de kysser hvor de vil.

Dyre du og dig!

Dingeli-og-lej — —

Banked han saa Piben ud imod sin Støvletaa,
lagde kritisk Øjet til og rensed den med Straa;
smed saa brat det Hele hen og rykked farlig nær,
hvisked om den brune Hals og alt det fine Vejr.

Dyre du og dig!

Dingeli-og-lej — —

Annas rappe, blanke Naal i Luften standsed lidt;
Armens fine strakte Rund fortoned sig i Hvidt.
Greb han da paa samme Tid om Hals og Vipper smaa,
kyssed Annas Kind og Mund omkap med Rugens Straa:

Dyre du og dig!

Dingeli-og-lej,

dikkedu-og-dikkedi

og dingelu-og-lej.

Naal og Traad ved første Kys i Snerren sank af Skræk;
Annas nye Fingerbøl det trilled ogsaa væk;
Klinten paa sin lange Hals sig rejste for at glo;
bittesmaa Mariehøns løb over Annas Sko.

Dyre du og dig!
Dingeli-og-lej — —

Mens som Amoriner smaa opsteg de brune Møl,
Gyldenring blev lovet hen for Tab af Fingerbøl.
Rugen ringled vidt og bredt om Kys og Kjærlighed;
hvad det mindste Ax har hørt, den hele Ager ved.

Dyre du og dig!
Dingeli-og-lej,
dikkedu-og-dikkedi
og dingelu-og-lej.

JENS OG HANS VIV

De to kan ingen skille ad,
Jens og hans Viv;
de delte sammen Seng og Fad,
Jens og hans Viv;
de delte sammen mer endnu:
Fælleshaab i Fælleshu,
Jens og hans Viv.

Saa gaar de ud i Søndagsro,
Jens og hans Viv,
at se om Rugen snart er mo,
Jens og hans Viv.
Og Kistetøjet har de paa,
blommet Shawl og Vadmæl graa,
Jens og hans Viv.

De ser til alt paa deres Vej,
Jens og hans Viv;
selv mindste Kræ de glemmer ej,
Jens og hans Viv;
de nikker mod den grønne Byg,
stryger Kalven ad dens Ryg,
Jens og hans Viv.

De løfter Lammet, Husets Trøst,
Jens og hans Viv;
de mener, den faar gaa til Høst,
Jens og hans Viv;
og Kløv'ren, som har Mergel faa't,
nu tykkes de, den tegner godt,
Jens og hans Viv.

Da naar til Rugens gule Fald
Jens og hans Viv;
did lokked Duft og Fuglekald
Jens og hans Viv;
og Rugens Kjærne sød og sund,
rækker mod hinandens Mund
Jens og hans Viv.

Saa vandrer rundt om Rugens Tægt
Jens og hans Viv;
de tror, den bliver god til Vægt,
Jens og hans Viv;
og *Straaet* selv er godt iaar!
Ja, en herlig Høst de faar,
Jens og hans Viv.

Men de har ogsaa trolig slidt,
Jens og hans Viv,
og Torn og Tidsler høstet tidt
Jens og hans Viv.
— Med Aftensol paa kroget Ryg
gaar nu glad om Rug og Byg
Jens og hans Viv.

KORNMOD

Det er favnende Nat over øde Kjær;
Lysene slukkes i ensomme Ruder.
Det er Tiden mod Høst, det er Stjærneskjær;
Sivene luder,
mens det lyner.

Der gaar Strimer af Hvidt over Himlen i Nord,
Engene aander, og Duggbadet frisker;
Vinden gaar tyssende hen over Jord,
Flægerne hvisker,
mens det lyner.

Oxerne drejer de duggslagne Horn,
standser i Drøvet med opspærret Øje;
Bankerne skvulper paa Bølger af Korn,
synes saa høje,
naar det lyner.

Himlen staar tavs over tiende Land;
Øret kan høre, hvor Rødderne drikker;
Dværg-Aspen bævrer ved flammedøbt Vand,
Tidslerne nikker,
mens det lyner.

Rugfaldet krydser de tyngede Straa,
ta'r mod Velsignelsens lysende Naade;
Vipperne sænker sig ydmyge, graa,
dryppende vaade,
mens det lyner.

Frøerne springer saa vildt om min Taa;
Længslerne vil, jeg til *hende* skal vandre.
Elskende Sjæle som duggede Straa
nærmes hverandre,
naar det lyner.

H Ø S T

Og aldrig stemmes en Sjæl saa glad,
det være sig Mands eller Kvindes,
som naar det dufter af Myntens Blad,
og Negene samles og bindes.

Og aldrig puster en Vind saa blødt,
som naar det lyner i Østen;
og aldrig kysser en Mund saa sødt,
som naar det dugger om Høsten.

Og aldrig jeg mindes en Mark saa grøn
som den om mit Hjemlands Haver;
og ingen Sol har jeg set saa skøn,
som den der gik ned mellem Traver.

LEEN SLIBES

Hør hvor den hylar, den gamle Sten,
rørtes dens jamrende Drav vel af nogen?
Ja saa minsandten, paa brune Ben,
staar jo den Sliber i Krogen!

Saa er da Leernes Fred forbi;
nu skal de luftes, de støvede „Pinde“,
Odden skal glimte i Solen fri,
Dugg over Knagene rinde.

Se dog ved Svinget den spinkle Knægt!
Huen ham dybt over Ørerne synker;
der hvor han ret skal gi' Nedsvinget Vægt
Buxerne folder og rynker.

Sliberen buer de brune Ben,
spytter imellem saa fedt over Bladet;
nynner saa smaat, mens den gule Sten
dykker og stiger af Badet.

Stenens Stænken gjør Purken vaad;
Ærmet vil tørre de grimede Kinder;
Sliberen skjænder og høger kaad,
Purken sig hurtigt besinder.

Laden ligger i Skyggens Fred;
Sliberen føler med Tomlen paa Æggen,
ynder dog stadig ej dens Bed;
buer saa atter paa Læggen.

Stenen stritter paa Væggens Tavl,
Tudsen glor frem fra de vædede Burrer;
Rugen ringler saa gul om Gavl,
Handuen danser og kurrer.

HØSTVISE

Nu er Sæden lang og gul,
tung i Top og strunk i Straa,
og den sidste Kukmand er forlængst rejst sønderpaa.
Og nu hvæsser vi vor Le,
og saa mejer vi vort Korn,
og saa favner vi vor Kvinde under Maanens Horn.

Ja, nu letter vi vor Krop,
naar det dæmrer imod Dag,
og saa spænder vi vor Næve om den krumme Knag;
og saa segner Sæden ned
over Mejeredets Arm,
som en Kvinde langsom synker mod sin Bejlers Barm.

Frøen mister nu sin Fred,
se, han springer for mit Blad,
og det samme gjør nok Ræven hist, den røde Rad!
Han, som la' sin Røverborg,
frækt i Vangen mod min Gaard,
har nu sidste Gang smagt Kyllingsteg i dette Aar.

Saa du Haren Diget sprang,
bange for mit Mejeréd,
mens den blinde Muldvarp borer sig lidt læng're ned.
Lange Skridt gi'r brede Skaar,
opad med din Hjøleknag!
Solen vejrer; Mynten krydrer Marken for og bag.

Staalet synger, Suset gaar,
Klinten kildrer Pigens Knæ;
hvor i Vipper sødt hun tripper bag min Le i Læ;
Krattens Tand gjør Hop paa Hop,
Neget snøres med et Stød;
Pigens Kinder blusser som en Sky mod Aftenrød.

Før vi atter ta'r et Tørn,
faar den tørre Hals et Klunk
hist hvor Hunden Plads har funden mod den gule Dunk.
Melmadstejnen — frem med den!
Saa blir Hunden himmelglad,
faar for lang og trofast Vogten en Bid Pølsemad.

Saa igang med sidste Kvart
under Klang og stærke Skridt;
nu mod Aften maa de sløve Leer stryges tidt.
Og saa dufter der saa tungt
rundenom af Høstens Skat,
mens paa Himlen lange Skyer gaar med Bud om Nat.

Og saa runger Klokkens Malm
over slagne Enge ud,
og saa trækker Hyrdepigen hjem med Ko og Stud.
Men vi hvæsser, og vi slaar,
indtil Maanen stiger bleg;
og saa kysser vi vor Pige paa det sidste Neg.

HJØLE-THAMES

Han bor derude ved Bysens Skjel,
hvor Tidslerne voxer saa høje,
hvor Følfod skygger alt Græs ihjæl
og sætter sin Lu i hans Trøje.
Til daglig regnes han aldrig stort,
men vent, til Høsten berammes,
til Ruggulvet aabner sin videste Port —
da gaar der skam Bud efter Thames.

Naar Tidslen forlængst har spredt sin Fnug,
han skrider en Dag over Toften;
hans Sko har Ringe af Morg'nens Dugg,
hans Le han bærer paa Hoften;

saa drøner hans Traadd i den gamle Gaard;
der kikkles fra Bryggers og Frammes,
der bydes: Kom ind! og der nikkes: Godtaar;
— for alle de venter paa Thames.

Saa bugner Bordet af Sul og Mad,
det bedste som findes i Huset;
Madmoderen topper Kartoffler paa Fad,
og nytappet Øl staar i Kruket;
og Gamlingen gumler og fylder sin Skrot;
der prates og drikkes og drammes;
og Husbonden tror, det skal svare sig godt:
Hvor faar man en Høster som Thames. —

Da Thames har sluttet sit Bord med en Skraa,
man ser ham til Arbejdet skride
i stribede Ærmer og Buxer graa
og Sokker kridende hvide.
Hans Sind er muntert, hans Arm er skrap,
hans Blod er den jyske Stammes;
hans Hjøle blinker med Duggen omkap,
og Pigerne blinker til Thames.

Saa forter det frem efter Høstens Skik,
naar Styrken flytter paa Foden:
Kornblomsten drejer sit rædde Blik,
og Rugen skjælver ved Roden.
Og Staalet bryder med krum Gevalt;
selv Skræppen hentes og rammes;
thi Thameses Hjøle bider paa alt,
men intet bider paa Thames.

Ja, stram nu Remmen, du seje Knøs,
og pas de buede Knage;
vær virn med Kratten, du brune Tøs,
og kik dig ikke tilbage!
Thi Høstens Gjærning er ilde gjort,
hvor ikke Senerne strammes,
og dér — med en Ryg som en Ladeport
i Bjørnestyrke gaar Thames.

Sin Hue har han paa Neget lagt,
og Skraaen, han tog efter Davre,
han tygger med begge Kjæbers Magt,
som Heste tygger paa Havre.

Han ser med sit arbejdsstive Blik,
hvor Straaene løsnes og lammes,
mens Solen sender ham Stik paa Stik
og heder Skallen paa Thames.

— Har Maanen sig rejst bag Rugnegs Top,
mens højere Kilderne risler,
da vandrer Thames med ludende Krop
didud bag de strittende Tidsler.
Han standser en Stund med sin Le paa Lænd.
Af Fjerskyer Østhimlen skrammes:
— Nu skrider tusinde trætte Mænd
mod mørke Hytter som Thames.

RUGEN KJØRES HJEM

Giv dem nu Tømmen, de pumrede Øg,
lad dem Galop over Tofterne tage,
mens som et Kjølspor af sejlende Røg
Støvet skal ligge tilbage!

Rugen er tjenlig, og Himlen er ren,
Boghvededuften den driver paa Vinden,
Pigen blandt Klynger paa buttede Ben
vandrer med Solhat om Kinden.

Solen den vejrer i væltede Neg,
hør, hvor det smælder i Kapslen af Klinten!
Hvepsen nu driver sin solgyldne Leg,
Gloheden koger i Flinten.

Vognene rasler med hoppende Skrav,
Kuskene kraaner med Foden mod Fjælen,
vugger i Hoften til Hestenes Trav,
holder Balancen med Hælen.

Der et Par Faar har i Sporet sig lagt:
„Let dog paa Sulet, I pelsrede Taaber,
tag eders gispende Flanker i Agt;
hører I ikke, man raaber!“

Hjulene rasper i Grus og i Sand;
Faarene styrter med Brægen i Grøften,
staar der og glor udaf ulden Forstand,
svaler paa Heden med Snøften.

Aarerne svulmer paa Hestenes Bug,
Kusken han letter sin svedige Hue,
svinger saa op om den klyngede Rug,
hej! i en svimlende Bue.

Smidigt han springer fra Fadingens Rand,
fritter om Øllet og linner ved Korken,
drikker og svælger og slukker sin Brand,
griber saa modigt om Forken.

Bindersken ordner sin kridhvide Hat,
strammer dens Baand om sin buttede Hage,
hopper paa Vognen og raaber: „tagfat!“
Knøsen maa Skoene tage.

Negene aander den tungeste Duft,
gribes paa Forken og hvistes fra Græsset,
svæver et Nu mod den lysende Luft,
sejler saa ned over Læsset.

Vognen sig flytter i Ryk og i Trav,
Svøbet saa langt gennem Stubberne slæber,
Skælbasser løber om Hjulenes Nav,
hvæsser de arrige Kjæber.

Forken staar plantet, og Læsset er paa,
Kusken ta'r Plads bag den nærmeste Hamle;
Bindersken daler med spjættende Taa,
bruger hans Skulder som Skamle.

Sagte hun synker som Rughøstens Ny!
Knøsen ærbødigt om Anklerne fatter,
skyder sig ind under Solhattens Sky.
. . . Glutten sig værger med Latter.

Atter det ringler i Kobler og Stjært,
Hjulene hugger, og Stubberne knaser,
Øgene frygter den knaldende Snært,
spænder de duskede Haser.

Kusken han skridter saa tæt og saa sej,
styrer saa snildt over Huller og Halder,
vogter sit Læs, hvor dets Vej har et Drej,
støtter dets Vægt, før det falder.

Støvet det gjør ham som Burren saa graa,
Skarnbassen bumser med Smæld mod hans Nakke.
Loke saar Havre og Himlen er blaa;
Møllen slaar Kors paa sin Bakke.

pumrede, laskede; *Skrav*, en firkantet Ramme af Træ udenom Høstvognens Fading (en *Skravvogn*); *kraaner*, knejser paa en selv-sikker Maade, *hvistas*, kastes i Vejret; *Skælbasser*, de store Løbebiller; *Bindersken*, den Kvinde som binder Negene sammen to og to til en *Tvilling*; *Halder*, Fordybninger i Hjulsporet; *Drej*, brat Sving i en Vej; *Lokes Havresæd* kaldes det Lysfænomen, der paa varme Dage optræder som en sitrende Dis mod fjærn Horisont.

NAAR RUGEN SKAL IND

Nu er det længe siden,
men end det gjemmes i *mit* Sind,
hvordan i Barndomstiden.
den kjære Rug kom ind,
hvordan dens kjærnetunge Top
ved Moders svage Kræfter
blev lagt i Lugen op.

Først spredte Mor et Klæde
saa ømt som nogen Højtidsdug;
der maatte ingen træde
med Sko i Høstens Rug;
saa fejed hun med Limens Rest
hvert snavset Straa tilside
som for en Hædersgjæst.

Den kjære Rug var Gjæsten,
som gjorde hvert et Barn saa spændt,
se, Far han lægger Vesten
og sér saa indadvendt:
En Skjælven i et ydmygt Sind,
en Bøn til Altets Skaber,
før Avlen bringes ind.

Saa fatter Far om Spaden
og graver i det gule Klæg
to Huller langsmed Laden
foran den hvide Væg;
i dem skal Vognens Fælger slaa
og staa som i en Fælde,
til Væltningen gaar paa.

— Og Vognen værdigt skrider;
det første Læs for Lugen staar;
ud fra dets tunge Sider
saa dybe Skygger slaar.
De varme Øg i Nip og Nap
af Moders milde Hænder
faar Ax og Mule-Klap.

Og alle Hænder jager,
og alle Fødder er i Rend;
i Støvet Læsset brager
for brede Rygges Spænd.
Højt svinger Hjulet som et Rat,
og paa dets Drejeskive
har Børnene sig sat.

Mor ta'r paa Neget Sæde
og linner lidt ved Baandet skjørt:
„Det er endda en Glæde,
naar Kornet er *saa* tørt!“
Og med sin matte, spinkle Arm
hun løfter Rugens Tvilling
ind ad den lave Karm.

Og Neg for Neg forsvinder
og bliver under Bjælken sat;
og Far faar røde Kinder
og Spindelvæv om Hat.
Men Mor er lige hvid og bleg,
hvormeget hun end stræber
med Rugens tunge Neg.

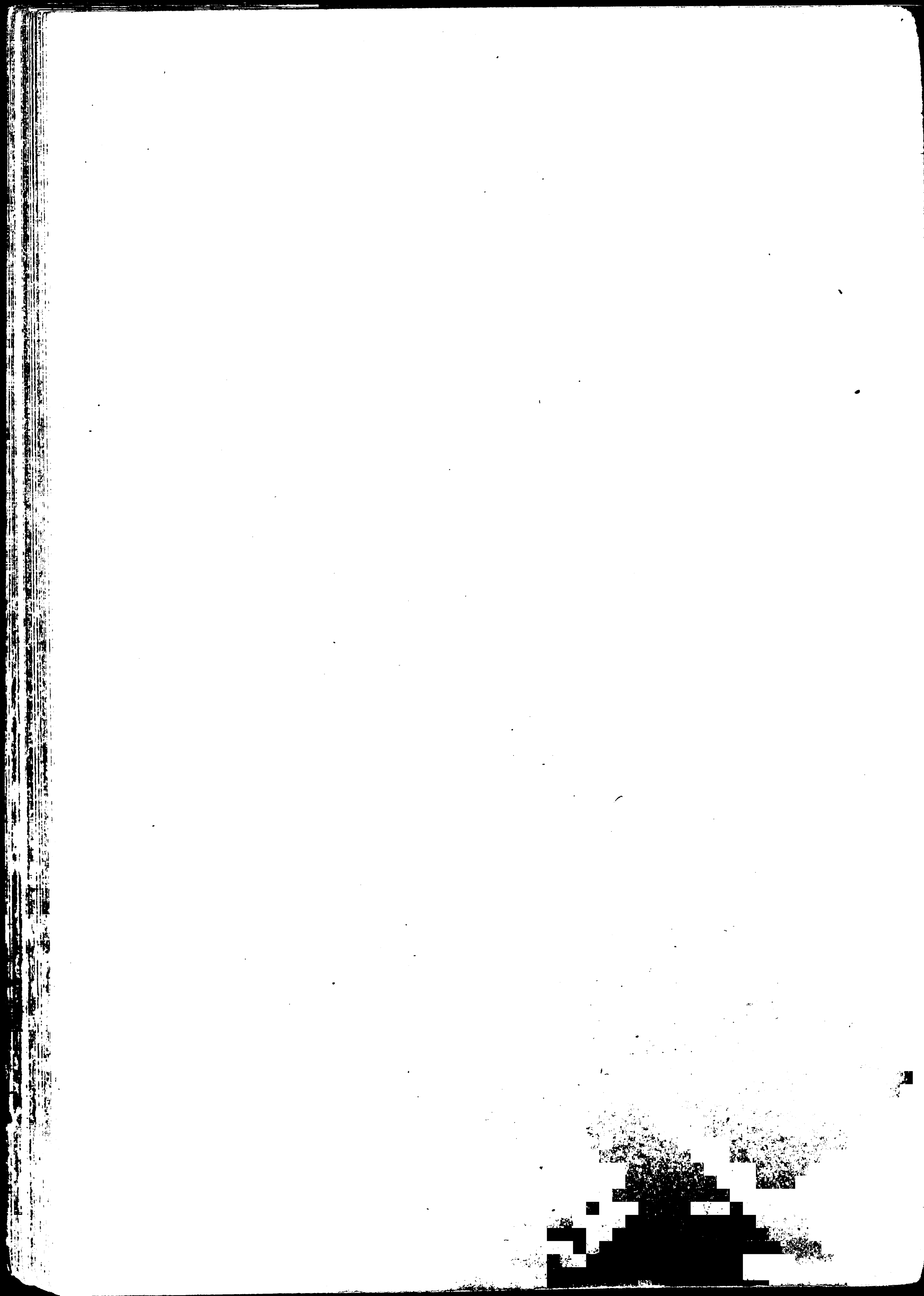
Det gaar mod Aftentide;
snart skinner Maanen fuld og rund
paa Gavl og Vægge hvide
og ned i Vognens Bund.
Mor standser træt og titter ind;
Far kommer hen til Lugen
og klapper hendes Kind.

Og Barnet, som har løbet
sig træt i Dagens muntre Leg,
det er nu stille krøbet
ind under Hjulets Eg;
dér høres dette skarpe Knald
fra Vognens Fjæl mod Sandet
af Ørentvistens Fald.

Og mellem Hjulets Eger
gaar Stjerneblink og Maaneskin,
og milde Vinde hveger,
mens Barnet slumrer ind.
Saa slutter Far i Jesu Navn.
Og Hjemmet gaar til Hvile
med Høsten i sin Favn.

Lime, Kost af Rævlingris; *Tvilling*, Dobbeltneg; *hveger*, en
blødtflakkende Bevægelse.

ANDRE DIGTE

KARLSVOGNEN

I det vældige Rum, hvori Kloderne svæver,
hvor de drager som Flager af Mulm og af Lys,
hvor Stjærnernes Tusinder flimrer og bæver
under Almagts Pust og det Eviges Gys —

— i det Tavshedens Dyb er du sat til at vandre
med din knækkede Stang omkring Nordboens Pol;
og naar Jordbuens Skygger har taget de andre,
staar du lige ukuet, syvstjærnede Sol! —

Jeg har talt dine Hjul, før jeg knap kunde stave,
jeg har ridset *dit* Billed i Rudernes Rim;
jeg har set dig saa stor over sneede Grave,
men saa bleg, naar det gjæred i Vaarnattens Kim.

Laa jeg skræmmet af Drømme om Farer derude,
og jeg løfted fra Puden min brændende Kind,
stod *du* tindrende tavs i min øverste Rude
og gød lysende Fred i mit barnlige Sind.

Du har fulgt mine Fjed paa den drømmende Hede,
hvor i Dalen jeg søgte det vildfarne Lam;
naar bekymret jeg standsede, træt af at lede,
stod dit Billed og skjelv i den porskranste Dam.

Naar det braged om Natten i Isgangens Panser,
medens Nordlyset drev sin fortryllende Leg,
og *din* Vogn blev beskudt med forsølvede Lanser,
stod hos Far jeg ved Gavlen og stirrede bleg.

Du har lyst paa min Sti over rimslagne Enge,
hvor i Mørket sig vender det frysende Kvæg,
du har kortet min Kvæld, naar jeg ventede længe
med det rullende Skud bag de dølgende Flæg.

Du har tryllet mit Sind, saa jeg knap kunde sove,
naar du spejled din Pragt i den mørknende Fjord,
du har baaret min Drøm gennem slumrende Skove
med dit funklende Hjul og din Stjært imod Nord.

Naar det lyste bag Krat af den segltynde Maane,
og det suste saa sagte i Midnattens Siv,
har jeg skimtet *dit* Hjul bag den vigende Blaane
med min skjælvende Arm om den Elskedes Liv.

Du har løftet min Sjæl mod det Eviges Vrimmel,
naar jeg stirrende stod paa min natvaade Toft,
og min søgende Tanke omsvirrede svimmel
som et useligt Møl under Stjernernes Loft.

— Da den urfødte Mand havde hvælvvet sin Hytte,
stod du lysende højt for hans skinddækte Dør;
og *hans* Slægt vil du se som Udslettelsens Bytte,
thi for dig er Aartusind som Hug gennem Rør.

Se, du løfter din Lygte i Lidelsens Nætter,
og de døende Slægter du lyser paa Vej;
naar *min* Kvæld stunder til og sig Skyggerne tætter,
lad mig lukke mit Blik om en Straale fra dig!

Blaane, Sky.

VED VESTERHAVET

Havet gaar højt,
Stormen har Tag i dets Manke;
Fraade og Sprøjt
hvidner den ludende Banke.
Halvt under Vand,
truet af Braadd og af Brand
Høfdernes Enhjørningshorn imod Brændingen stanger.

Natten gaar ind,
Skummet fortøner i Graanen;
Fyret gi'r Skin,
Stormen faar Væxt under Blaanen.
Klinten sit Bryst
værger mod Voldsmandens Kryst,
Brænding og Skrænt under Brøl over Havstokken brydes.

Bølgen gaar frem,
buer sin vældige Pande,
breder sin Bræm,
løfter de kogende Vande,
styrter mod Klint,
knuses til Sprøjt paa dens Flint,
slænger sig over og spy'r mod den flygtende Maane.

Havnattens Bryn
slukker i Dybet en Stjerne;
fjærnt under Sky'n
vipper en enlig Lanterne.
Taagen fra Vest
sadler sin graalige Hest,
sænker sin havsalte Gus over vindslidte Tage.

PAA HEDENS HØJE

S nart er du slettet ud, mit Barndomsland,
hvor Rylen pylred om sin simple Rede,
hvor Porsen stod i Krans om stille Vand,
mens Maanen svæved over Moser brede.
Vemodigt gaar mit Blik blandt tavse Minder
som før, naar Duggen døbte *Barnets* Kinder.

Jeg ved det vel: Min Sorg er i det Blaa;
Kulturens sko'de Spand sin Vildvej drager;
man river ikke Døgnets Vogn i Staa,
fordi et stakkels Digterhjærte klager;
maaske dog én sig ømt til Redning bukker,
før Furen sig om Lærkens Unger lukker.

Kun Ros til dig, du Rydningsmand, der lod
dit Plovjærn synge gennem Sandets Øde,
der søgte Guldets under Gyvelrod
men fandt kun Skuffelser og fattig Føde!
Hver Graastensblok, du kan af Lyngen lirke
skal staa som Bauta over ædel Virke.

Thi Ploven, Ploven maa jo ha' sin Gang,
selv hvor den flænses vore Minders Have;
den skrider fremad med sin vilde Klang
og flytter stille Danmarks Gjerdestave;
den kan ej agte, om en Orm i Furen
blev sønderlemmet under Jærnets Skuren.

Og dog — hver Gang jeg staar paa Hedens Høje
og vender Blikket mod den vante Grund,
da brister der en Taare i mit Øje
og Klagesange vælder i min Mund:
Er det den Jord, hvor jeg som Barn har leget,
den Lyng, det Kjær, jeg kaldte højt mit eget?

Hvor er da Vibetrækkets dumpe Sus,
det Tungsindsdrag igjennem Jyllands Nætter,
og Lyngtørvsdiget bag det hvide Hus,
hvor Solen tørred Hyttens Mælkesætter,
hvor er det gamle Led, hvor Gjøgen kukked
hver Livsens Kvæld, naar Portene blev lukked?

Og hvor er du, min blide Klokkelyng,
der skjalv saa ræd i Aftnens første Brise,
og Ulvefodens vilde Bændelslyng,
og Leverblomstens blege Øjenlise?
Spørg ikke mer. Hver Blomst i Lyngen ender
med Top og Tavl som Trævl om Harvens Tænder.

Som fremmed gaar jeg i min Barndoms Kjær,
ej Siv, ej Bær, ej Busk blev Mindet levnet;
Gulspurven smutter ikke mere dér,
Blaaternen er med Skrig fra Stedet stævnet;
kun hist ved Mosen, langs dens brune Rande
end Humlen drikker Mjød af Lyngens Kande.

O frie, lyngombarmede Natur,
hvis Ensomhed saa tidt min Pande dugged,
min Sjæls Husvalerske i Mol og Dur,
som jeg en Flygtning og en Udelukket:
Som Digt og Æventyr, som Trolde i Bakke
du enes aldrig godt med Plov og Hakke!

Men I som skrider nu med Maalesnor
henover Jyllands fattig-brune Hede,
som leder Slavekobler i jert Spor
og skræmmer Hjejlen bort fra Æg og Rede,
I kan vel taale denne ene Stemme
der synger om en Fryd, den ej kan glemme.

Ja, I som stykker Lyngens Rester ud
i husmandskarrige smaa Firkantsbidder,
som bytter mod Plantagers Bjærgfyrsklud
hin høje Alvor i de vilde Vidder,
I skal engang paa Eftermælet bøde
for denne „Daad“, naar den er stemplet: „Brøde“!

Mit Fædreland, hvor nært dit Syd og Nord,
hvor snart man kan til dine Grænser kjøre!
Dog rig, *mangfoldig* var mit Hjemlands Jord,
nu bli'r det ogsaa snævert indendøre;
fra Sønder rykker ind Plantagers Stimmel
og sætter Skodder op for Jyllands Himmel.

Naar før jeg stod ved Hedens lave Rande,
saa Lokkelegen over Aaser blaa,
saa Ørknens Sky paa fjærne Højder strande,
det var som om et Aasyn paa mig saa.
Det Aasyn har I brændt med Ild og Aske
og givet det en tom og fremmed Maske.

Lad Skoven spejle sig i Bæltets Vove,
lad Bøgen samle Marv om Øresund,
men fri den *jydske* Mand for Prøjserskove,
der gjør ham fremmed paa hans egen Grund;
med *Hedens* Alvor er hans Sjæl fortrolig,
den lagde Højhed om hans lave Bolig.

Spar denne Rest af hærdet Urtidsjord,
den Solfaldsbro, den Blæstens brune Bane,
hvor Oldtids Sti sig dulgt i Lyngen snor,
og Luftens Syn slaar ud sin lyse Fane.
Lad ikke haant om Hedens „golde“ Gave;
det Land er fattigt, som er *idel* Have.

Naar Rugen gynger paa sin grønne Skaft,
og Hjejlen fløjter blødt mod Aftentide,
da nyder Bonden ret sit Forspands Kraft
og nynner ved at høre Ploven skride,
da føler han hin Grund ved tusind Traade
at være slynget i *hans* Livsdøgns Gaade.

— Se den som fik en Minderest i Klemme,
som saa sin Barndoms Lykkeland forraadt,
han synger mest med Skjælven i sin Stemme
og gaar ad Stier, andre ej har traadt.
Jeg har nu bedt for Jyllands brune Hede;
der burde *bydes*, hvor jeg *kun* kan bede.

Far varsomt, I, som skalter med en Jord,
I ej har traadt med Barnets myge Fødder;
den ved kun slet, hvor Lyngens Lykke bor,
der ej har leget ved dens brune Rødder.
Men brænder I end Gyvlens sidste Ranke,
I brænder ej *mit* Digt og Digtets Tanke!

VI ER SIV

Første Siv:

Lille Bror, hvad var der fat,
saadan som *du* peb i Nat?

Andet Siv:

Aa, jeg drømte noget Stygt,
saa jeg skjælver end af Frygt:
Tænk, der kom en fæle Mand,
af hans Mund der stak en Tand,
og den bed mig ved min Rod,
saa det isned alt mit Blod.
Aa, han var saa ond og sort!
Bare han er kommen bort!

Vi er Siv, vi er Siv,
vi maa vare paa vort Liv!

Første Siv:

Det var nok den fæle Plov,
han som roder bag hin Skov;
han er ond; men Gudskelov,
kommer han vist aldrig her
i det gamle Knoldekjær.

Men hos mig en Hare laa;
aa, saa blød at slege paa;
for jeg strøg ham med min Dusk
ad hans lange Ørebrusk;
se, der sidder Haar endnu
i min Top af Pelsens Lu.

Andet Siv:

Han er vist en farlig én,
saadan han kan bruge Ben;
det er sært at tænke paa,
naar en anden én maa staa.

Første Siv:

Bare han kom snart igjen
til mit lune Leje hen.
Man er næsten som et Træ,
naar man saadan kan gi' Læ.

Vi er Siv, vi er Siv,
men *vort* Liv er ogsaa Liv.

Andet Siv:

I *min* Busk en Angemus
har sit lille tætte Hus;
jeg kan føle, den har Smaa,
fire, blinde, perlegraa;
naar den Gamle gaar sin Vej,
piber de omtrent som jeg.
For i Dugg med Maaneskin
smutter Musen ud og ind.
Har *jeg* Dugg i Dusken graa,
staar den paa sin Bagbens-Taa,
og saa langt den Smaa kan naa,
slikker den mit glatte Straa.

Det er næsten som et Kys.
Den er sød. Der er den! Tys!

Første Siv:

Hvad er det for tunge Stamp?
Kuskeraab og Hestetramp!

Andet Siv:

Jorden gynger, hvor *jeg* staar.

Første Siv:

Skagler slider i *mit* Haar.
Harelejet trædes ned!
Noget koldt ved Roden gled...

Andet Siv:

Aa, der er den sorte Mand
med den lange, krumme Tand!

Første Siv:

Ja! Jeg ser ham: Ploven, Ploven,
fra den anden Side Skoven!

Skaan os, Plovmand, lad os staa!
I min Busk en Hare laa!

Andet Siv:

Og *min* Mus har fire Smaa!

Vi er Siv, vi er Siv!
Vi har kun det ene Liv!

Første Siv:

Av! nu kløved han min Rod!

Andet Siv:

Av! nu sled han bort *min* Fod!

Vi er Siv, vi er Siv!
Vi har intet Krav paa Liv!

BARNET OG DEN GAMLE GAARD

Der laa paa Toften en gammel Gaard
med vinde Vægge og side Tage.
Dens Syld er sunken, men Mindet slaar
sin Kreds derom alle Dage.

For der gik Føllet paa slanke Ben,
og Hønen kagled bag støvet Nælde,
og Myren jog over bredden Sten,
mens Stolpen frønned af Ælde.

Og der staar Mor i sin Bryggersdør
og rækker Far en Taar Urt af Øsen;
han blæser, drikker, og blæser før
han rækker Resten til Tøsen.

Og ind og ud ad den lave Port
som Vævens Skyttel saa svitter Svalen;
og Solen skinner paa Smaat og Stort,
og Hanen muntre med Galen.

— Hvor er nu henne den gamle Gaard,
dens Svalereder bag møre Lægter?
„Det gamle falder, det ny bestaar“ —
er Lov for skiftende Slægter.

Hold op at flagre, du Svalelil,
lad Glemsel tage de gamle Reder;
luk Øjet op, og dit Hjærte til,
det nytter intet, du leder!

De gamle Huse vil styrte om,
de gamle Vaner, de gamle Skikke;
er Marven borte og Skallen tom,
da hjælper Taarerne ikke.

— Men du som hviler i Vuggen dér
og smiler op fra din hvide Pude,
du kjender intet til Livets Færd
og ej til Verden derude.

Du er i Dagens den stride Blæst
en muntert glidende Foraarssvale;
vi andre kives om Lykkens Rest,
du la'r Vorherre betale.

Vi andre ræddes i Tvivlens Nat,
naar Bølgens Vrede vort Lys vil slukke;
du slumrer trygt uden Ror og Rat,
endda *din* Baad er en Vugge.

Sov trygt, du Lille, i Vuggen hist,
mens Æblet rødnes i Hast bag Løvet
og Bygen kommer med stakket Frist
og slænger Frugten i Støvet.

Ja, du skal voxe dig sund og stor,
og du skal altid i Sandhed vandre;
en Dag saa tager *du* Viv og Jord
og bliver Mand som vi andre.

Saa staar du vel som vi andre staar,
og tryller Ranker om sunkne Stene,
og stirrer ud mod en falden Gaard,
mens Solen synker bag Grene.

TRE-KONGER

Jeg vandrer her saa ensomt ud ad min Hedevej,
mens Gryet kæmper mellem mørke Banker
og Tøvejrstaagen tætter sig over Slugt og Slej
og Vintermulmet tynger mine Tanker.

Det er saa tungt at lytte til vaade Vindes Sus,
naar Vinterregnen prikker i Landevejens Grus
og Juleøllet dovner i blommet Bondekrus
i Dagene omkring ved Tre-Konger.

Der lister hist foran mig en kroget, gammel Mand
med Melmadstejnen over Øxebladet;
paa tynde Træsko svinder han bag Plantagens Rand
og standser ved en Gran i Snevand badet.

Snart lyder Øxeslaget med dybe Ekko-Suk,
mens rytmisk Træet slipper sit Styr af Draabedugg;
min Sjæl med Træet skjælver ved disse Dødsenshug
i Dagene omkring ved Tre-Konger.

Hist klumper sig i Taagen en Klynge Hytter graa
med møre Døre og med skjæve Gavle;
der staar et Barn bag Ruden her i den første Vraa,
af Kjedsomhed det ramper paa sin Tavle.
Her sidder mangel Moder og ved ej Raad for Brød,
der ligger mangel Stakkel og venter paa sin Død,
mens Øjet ængstet følger den matte Tørveglød
i Dagene omkring ved Tre-Konger.

Ak, underverdens-trist er en Hedehyttes Vraa,
dens Veje plørede, dens Stier slemme!
Barmhjærtighedens Engel har her saa langt at gaa
og derfor bliver han som oftest hjemme;
men Vinteren er trofast med Flyvegigt og Kuld,
af klare Snekrystaller den puster Kaalen fuld,
og Maaren gnaver Huller i Hyttens Hattepuld
i Dagene omkring ved Tre-Konger.

— Da spaltes der en Flænge i Vinterdagens Graa,
en munter Straalepil mit Hjærte rammer;
jeg havde næsten glemt, at din Hvælving er blaa,
du høje Himmel over Jordens Jammer.

Aa se, hvor Straalen spiller — paa Mossets grønne Plyds,
paa Lyng, paa Rug, paa Rævling, paa Raadyrbukkens Kryds!
Det er til Jordens Hytter et nedslængt Fingerkys
i Dagene omkring ved Tre-Konger.

DEN FØRSTE LÆRKE

Den første Lærke, den første Lærke!“
vort Hjærte jubler i Dagens Sol.
Den første Lærke, den første Lærke!
Den Syge drejer sig i sin Stol.

Den første Lærke, den første Lærke,
skjønt Sneen skeler fra Grøften op;
den første Lærke — det første Mærke
paa Vejen mod Rosens første Knop!

VAAR-RIM

Moders Dynner er lagt paa Hæs,
Koen dryner — hun vil paa Græs,
Bien brummer om Kubens Mund,
Toflen trommer mod Aftenstund.

Viben skriger, dens Kuld er fuld,
Blomster stiger af solbagt Muld,
Hønen nipper et Korn i Flæng,
Musen pipper i Barselseng.

Katten med hvide Sokker paa
gaar paa Diget blandt Klokke blaå,
nyser hastigt i Lysets Bad,
spiser paa Skrømt et dugget Blad.

Nu ta'r Pigerne Pynten paa,
Forklæ'r hvide og Tøfler smaa,
Perlekranse om nysat Haar —
Tøflerne danser mod Gildesgaard.

dryner, et langtrukkent, undertrykt Brøl hos Koen; *Toflen*, Bekkasinen.

MORGENDUGG

Gâl nu, min Hane, Dagen er nær,
kølige Kjær
drager sit Vejr,
Solkuglen stiger til Gjøgenes Kuk
af Morgendugg.

Højene svømmer paa Dampe i Dans,
Kløver i Krans
spiller i Glans;
Straalerne leger til Kildernes Kluk
i Morgendugg.

Klokkerne dangler med stigende Klang,
Rugen i Vang
svajer sin Svang.
Bonden paa Toften opsender et Suk
i Morgendugg.

Vinden begynder sin spøgende Dont,
Møllen faar tront,
Vingen gaar rundt;
Løget paa Mønningen slipper med Buk
sin Morgendugg.

Bien paa Brættet gi'r Lyd som i Graad,
Vingen er vaad —
Blomsten er vaad;
tvætter saa Trynen for Gaarsdagens Fnug
i Morgendugg.

Lammet i Dalene strækker sin Rad,
patter saa glad,
napper et Blad.
Pelserne damper paa Bede og Buk
af Morgendugg.

Dugg over Eng, saa er *Sletten* en Fest;
slæng nu din Vest,
saa gaar det bedst;
Stænglerne styrter for Leernes Hug
i Morgendugg.

Se hvor det ligger i *Ædelstensskjær*,
Tage og Trær,
Marker og Kjær!
Landet og Vandet — Alverden er smuk
i Morgendugg!

BONDEVISE

Jeg lagde min Gaard i den rygende Blæst,
hvor Bakken hun skraaner mod Sønder,
hvor Græsset gror højt om min skjæggede Hest,
hvor Viberne ruger og Lærken er Gjæst —
for Lærker er hvor der er Bønder.

Dér spættes min Ager hver evige Vaar
af alle de friskeste Blommer,
og Vinden den stryger min Rug ad dens Haar,
og Dræet det hvirvler som Røg om min Gaard,
og Bierne surrer om Sommer.

Der vader de Kvier i blankeste Strand,
mens sirligt de løfter paa Halen,
og Tøsen hun lokker og kalder fra Land,
og Solen den glimter i Mælk og i Spand,
og Byggen den skyder en Alen.

Der rinder de Dage i Sommer og Tø
med alt, som den Bonde maa gjøre;
for Føllet vil klappes og Faaret ha' Hø,
Smaaspurve fra Taget mig fritter om Frø,
og Grisen vil klø's bag sit Øre.

Her har jeg min Lykke, her har jeg mit Hjem,
her har jeg mit Kald og min Kvinde;
har Ploven og Ageren trættet hvert Lem,
tyst glimter et Skjær mellem Pilene frem;
da tænder *hun* Lyset derinde.

Der gaar som en varmende Strøm i mit Sind
ved Arnelysenes Kalden;
hjem nikker mit Spand i den krydrede Vind;
hos *hende* jeg sætter til Skiven mig ind,
mens Øgene gumler i Stalden.

BONDENS DATTER SYNGER

Giftes vil hver Pigelil
og nødig altfor silde;
Lykken kommer, naar han vil,
men smaat til Bryllupsgilde;
én ta'r Maal af Arv og Aar,
gylden Høst og gyldent Haar, —
én gaar efter Gods og Gaard,
men *jeg* vil ha' en glád Mand!

Den si'r Hyp, som Tømmen faar!
Og *han* skal Buxen bære
paa hans Toft som i hans Gaard,
for Buxen gjør ham Ære.
Linner han saa Klinken lidt,
hører jeg min Husbonds Skridt,
gaar mit Hjærte godt og blidt
ved Tanken om en glad Mand.

Han vil Hjemmets Ærind' gaa
ved Køben som ved Sælgen;
ikke fuld i Kroen staa
og tulle Øl i Bælgen.
Ønsker han en liden Rus,
ta'r han den i eget Hus,
spytter ej i andres Krus, —
for det gjør ingen glad Mand.

Gaar han i sin egen Dont,
han nynner under Hjalde;
halser ikke Huset rundt
og øser ud sin Galde;

han staar ikke vred af Seng,
gamser glubsk ad Folk i Flæng,
snart ad Tøs og snart ad Dreng,
for det gjør aldrig glad Mand.

Vælder Sne mod Tærsklen ind
og spreder langt sit Lagen,
aldrig ængstes dog mit Sind,
hvor *han* har Styrestagen!
Barnet glad paa Gulvet gaar,
Grisen trind i Stien staar,
alting trives — Fæ og Faar,
i Huset hos en glad Mand!

Driver Regn for Søndenvind,
mens *han* maa Agren pløje,
kommer sent og tavs han ind
med Dryp fra Skjæg og Trøje —
jeg skal gjør' ham Sengen lun,
varme Dyne, klappe Dun,
hæng' hans Frak, hans Sok til Gru'n
og sove ved en glad Mand.

Kvinder er som Blomster smaa,
de gror kun godt i Glæde.

Faar *jeg* den, jeg tænker paa,
saa skal jeg aldrig græde;
snildt jeg snurrer da min Rok,
pusler om en Gutteflok.

— Aah, der bliver Lykke nok,
naar først man har en glad Mand!

HØGEN

Vær hilset Høg over Granetop
du stolteste Fugl i Skoven!
Du stirrer trodsigt mod Himlen op,
din Flugt er vild og forvoven.

Du kløver Brisen i vilden Lyst,
mens grønligt Øjnene spejde;
du hugger dit Næb i din Fjendes Bryst
og aldrig du skjænker ham Lejde.

Du er en Røver for Gud og Mand,
i Blod du sølede Hammen;
du ser med Foragt paa den vrikkende And,
der spejler sin Fedme i Dammen.

Jeg elsker vel ej din blodige Klo,
men Flugtens Sus om din Bringe,
dit vilde Blik fra dit stolte Bo
og Solens Blink paa din Vinge.

SUNDT BLOD

Jeg bærer med Smil min Byrde,
jeg drager med Sang mit Læs;
jeg er som den vilde Hyrde,
der gjenner sit Kvæg paa Græs.

Se, Duggen driver fra Norden
hen over det bøjede Korn,
mens Solen stiger af Jorden
imellem Oxernes Horn!

Jeg ser over tindrende Marker
og langt mod den blaanende Fjord,
jeg stirrer paa sejlende Arker,
men finder ej tolkende Ord.

Jeg slænger Skalmejen for Munden;
jeg trækker saa lang dens Lyd,
at Kilderne klukker i Lunden,
og Bukkene bræger af Fryd!

— Hvor kan I dog gruble og græde,
saalænge Guds Himmel er blaa!
Mit Hjærte skjælver af Glæde,
blot Duggen dynker et Straa.

Arker, Fjerskyer; *dynker*, stænker.

MAANEN KYSSER RUGNEGET

Du Smaa, du Smaa,
du søde Smaa,
jeg kysser dig fra Top til Taa!

„Fra Top til Taa?
Jasaa!
Lad gaa!
lad Kysset gaa
fra Top til Taa;
og om igjen og ned og op
fra Negets Taa til Axets Top.

Men stop, o stop!
Dér sprang en Strop!“

Nej! nu gaar Rimet i Galop!
Taa og Top,
Kysgalop,
Stropper ned og Bændler op!

Hvad staar dér? En Barm i Knop!
Og histnede: Knæ i Hop!

Knæ og Knop,
Rosers Hop,
hvide Liljer ned og op!

„Elsk mig! Favn mig! Tavl og Top!“

HUMMEREN

De to' mæ paa tredve Favne Wand,
ja nue vil sej': en halvhunde;
de stø'ste Fisk're paa Ferring Strand
de kund' saa nappele bund'e.

Fâr gik a saa dawle og gro, aaja!
nu haar a en Kjowl saa rø'.
Søen gôr æ gjan mæ det Gued, en ska' ha':
Det kommer — nær en æ dø'!

ØWER Æ ÆWN'

Haar do hør', haar do hør', te Pe' Døw han er dø',
og hans Kuen sejjer Enk' li'saa strag som en Mø!

A kund' ett gaa forbi; a war nied i æ Kjar'
og føl' atter i æ Skru', om æ Tørre de war tarr';
a saatt' sni ad æ Pwot og kam vejsten æ Haw' —

— Do haar aalle hat Maagen te Lykk' i di' Daw'!
Der er ikki en Enki i hile wor Sown
— ja saa' a i sejsten! — *saa* knøv og *saa* bown.
Hun er rig, hun haar Peng', hun haar Medler som Skidt,
hun haar Kister som Hus'; — a haar wot der saa tidt —
og dæ' Ky'r og dæ' Øg! og den Avl som der stôr!
Det er hejsen nø' andt end di' egn Skrantings-Gord.

Fæk do hind' i di' Snaar' — war æ ind', war æ u'e,
— ja hun sku' sgi' snaar løwt' di' Hywl i æ Fu'e!

— Men do sworer jo ett! Do ska' lyd' te mi' Taal'!
A 'el fandenmæ ett sejj' for dōw' Folk og gaal'!
Tho do ka' wal forstaa, te en vil dæ di' Bejst,
nær en pæger paa den, som en tyt, do ku' fejest!

Gjør dæ fin, gjør dæ snøg, sejj' ett søen og log'!
Ta' di' Lejerlu' aa, smid en hen i æ Krog!
Træk æ Øg aa æ Staald, faa æ Saadl laa opo,
og sejj' ett som en Dorn og tyg aved o æ Skro.
Res dæ no! Vær gelik! Gjør dæ snøg, gjør dæ fin:
Do ska' hen og ta' Kys ved den rig' An' Katrin'!

Jøsses Kos, bitte Bø'n! for en Kuen do da fôr!
ja, Katrin' hun ska' snaar sætt' dæ Stywr te di' Gord!
For hun ved, hwad hun vil, og hun haar hinne Sind,
saa *do* ska' no'tt lav' hind aaltfor møj Vind.
Hun er skrap, hun er stærk, hun haar banked æ Sme',
hun ka' hopp' te æ Lowt, nær æ Gal' det ta' ve'.
Men haar *det* nøj aa sej', te æ Kjælling æ stræng',
nær do fôr hinne Gord, hinne Jord, hinne Peng',

hinne nybærend' Kwier og blankhwonned' Kal',
hinne Grunker og Bunker, det Hil' med det Hal',
hinne trørre Alens Væv', hinne Syv-Markes Særk',
som æ Skræjer hun sejer, hun goer i te Kjærk, —
hinne Maalt, hinne Gaalt', om i Saalt' om ilyw',
hinne Høns paa æ Raan', hwer en blikkendes Yw'
— hwad hun aatte og ejer, hwer Drip og hwer Drof':
Ka' do vind' hind' te Kwind', er æ dind' jo tehof'.

— Naa, der kam' nok æ Øg; ja kom saa ad æ Dar,
men' æ Daa er paa Sky, og æ Vejlo er tar.

Ih men bi! Læ' mæ si: er do snøg om di' Haag'?

— Nær do no kommer op, held dæ dygtig tebaag,
og sej ett po en Hejst, som do rej paa en Raag';
og pas po, te æ Skro den ett drevler i æ Skjegg,
for søen fôr do aalle æ Sow i di' Sæk.

Kom nu op og afstej, men' det lyser af Daa,
og hold wal ved æ Krikk', te do ett hwistes aa,
men kom hed'le te Bøj, og Worherr' vær' dæ gurd,
saa der ett ska' gaa Skej af di' Fagter og Urd.

Læ' mæ si, bitte Do, der er Slyng i di' Kapp',
nær di' Hejst gôr i Sto for Katrin' hinne Trapp',
og vær lin i æ Knogl', men pas wal o æ Furd,
nær do kaaste dæ nied fræ æ Saadl te æ Jurd.

— — Hwa' for nøj, hwa' for nøj! — Hwa' er *do* for en Kaa'l!
Ska' do søen sto' og koj' for aa now en Krumm' Saadl!
Og her haar en gjord' dæ saa fin og saa snøg,
og saa ka' do ett kravl' ópo en Kon Øg!

— Ta' æ Saadl aa æ Krikk'! Sæt di' Lejerlu' o,
og sej *do* som en Taari og drevl øwer æ Skro!

sejjer, sidder; *strag*, glat i Huden; *æ Kjar'*, Kjærene; *Skrú'*, Tørvestabel; *tarr*, tørre; *sni*, tværs over til; *Pwot*, Port; *Sown*, Sogn; *saa'*, sagde; *knøv* og *bown*, kjøn og imponerende af Ydre; *wot*, været; og *dæ Ky'r*, og sikke Køer; *hejsen*, ellers; *Skrantings-Gord*, en Smule Gaard; *sgi*, sandelig; *Fu'e*, Fure; *lyd'*, høre efter; *fejst'*, fæste; *snøg*, pyntelig; *sej ett søen og log'*, sid ikke saadan og glo (at *loge*, kikke op paa en halv tvivlende halv forlegen Maade); *Lejerlu'*, Læderhue; *Saadl*, Sadel; *opo*, paa; *res*, rejs; *gelik*, rap; *Stywr*, Stivere; *hinne Sind*, hendes Vilje; *no'tt*, nu ikke; *trørre*, tredive; *æ Skræjjer*, Skræderpige; *Kjærk'*, Kirke; *Gaalt'*, Galte; *ilyw'*, ilive; *Raan'*, Pind til Hønsene; *Yw'*, Øje; *Drof'*, Draabe; *drevler*, savler; *men'*, mens; *hwistes*, slænges; *hed'le*, skikkelig; *Skej*, ilde Snak; *Knogl'*, Fodled; *Kaal*, Karl; *koj'*, jumpe; *Krumm'*, Smule; *en Kon Øg*, en Smule Hest; *o*, paa; *Taari*, Taabenakke.

JENS FISKER

Jens Fisker han bo'de derude ved Aa,
hvor Græsset er grønt, og hvor Himlen er blaa.

Men hvad kan det hjælpe, éns Himmel er blaa,
naar Livet er grumt, og naar Tanken er graa.

Og hvad kan den gavne, den lullende Aa,
naar Kjællingen baade vil bide og slaa.

Saa lod da Jens Fisker Toggeret staa
og søgte sin Vædelse udenfor Aa.

Han sov som en Orne og drak som en Saa,
mens Fisker slog op i den sorlende Aa.

Hans Kjælling, Marie, den gnistrende graa,
hun garver ham Ryggen snart gul og snart blaa.

Jens Fisker han tygger med Taarer sin Skraa:
„Gud hjælpe hver Kristen, hvis Kjælling vil slaa!“

— Jens Fisker han trækker hans Vandstøvler paa:
„Nu gaar jeg og drukner mig, So, i min Aa!“

Men Kjællingen larmer med Kjæften paaskraa:
„Aa, Stodder, lad du kuns saa Støvlerne staa!

Jeg ved da, at Folk, der vil drukne i Aa,
de trækker ej nye Vandstøvler paa!“

„Ja, ja,“ svarer Staklen, „men skal de *nu* staa,
jeg henter dem, naar du mindst tænker derpaa!“

— Jens Fisker han kyler sig ud i den Aa
til Brasener brede og Skallere graa.

Men det er da noget, enhver kan forstaa:
her slutter ej Visen om Jens og hans Aa.

— — Naar Uglen er ude, og Natten er graa,
da kommer Jens Fisker til Huset ved Aa.

Han lirker ved Pind, og han letter ved Slaa
og trækker med Stønnen de Vandstøvler paa.

I Hylsklædet trimler sig Kjællingen graa
med klaprende Gummer og strittende Taa.

Naar Timen er ude, hun hører ham gaa
som Torden, naar den har faa't Vandstøvler paa.

— Det samme, det samme hver Nat som er graa!
Hun mister sit Snøvs ved at tænke derpaa.

Hun vaager med Lys og hun stænger med Slaa,
dog gjæster Jens Fisker med Bulder sin Vraa.

Men Kjællingen klager med Kjæften paaskraa:
„Aa, at jeg dog ej lod ham Støvlerne faa!“

Saa sprang hun som Tudsens fra Brinken i Aa.
Nu spørger de — hver med *sin* Vandstøvle paa.

Togger, Fiskegarn til Anvendelse i smaa Vandløb; *Hylsklæde*,
uldent Sengelagen.

Æ GAMMEL SMED

Og her kommer *a* med mi' Hywl og mi' Kjep
og mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
og hvis I vil skink' mæ en jenle bitte Sep,
saa blywer mi' Øwen saa glaad'.

Saa skal *a* fortæl' jer en Krumm' om mæ sjel
og mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
hwordan *a* kam hen aa slaa Tysker' ihjæl
og sjel kam saa skamle te Skaad'.

— I faromgoddaw' drøw a Verden omkring
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
tho a ku' jo syssel ved hunder Slavs Ting
— og æ Pigger — de war mæ saa raar'!

A klinked dje Grydder, a hwet dem dje Saws'
og dje Hej-hej-ha og dje Haah —
hvor bløv de da mild! A sku' hold ved dje Klaws',
og de vidst' jo aalle nø' Maad'.

A smej', og a sang, og a klaared mæ godt
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah,
og dér war skam jen, a ku' gjan' ha' faat,
og *hun* war nu ett med de baar'.

Men a sku' no ett vær' Mari' hinne Mand
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah,
for a maatt' jo hen aa værg' for æ Land,
for den war sgi kommen i Faar'.

Det myldred med Tysker', ihwor en saa hen,
med dje Hej-hej-ha og dje Haah,
og Tysker' war sjalden Menneskens Ven,
saalaant da æ Kuller ska' raad'.

De dænged wos te med dje Bly og dje Stjen'
og dje Hej-hej-ha og dje Haah —
og øj' mæ da rejn den jen' af mi' Bjén'
og ga' mæ mi' Skrup og mi' Skaad'.

De to'en da fræ mæ her nejen mi' Knæ
med dje Hej-hej-ha og dje Haah —
og gav mæ saa jen, de haaj huggen af Træ
— og saa denneher bitte Plaad'.

— Æ Daw' de gik ad, og æ Tysker' war gan'
med dje Hej-hej-ha og dje Haah —
og saa kam a hjem og gywt' mæ med Ann'
og slo' mæ hernied po æ Gaad'.

Der sejer a hejsen og hytter mæ godt
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
og skulter mæ javnle og kikker saa smaat,
nær æ Vind den flyver mæ æ Blaad'.

For no er a gammel og gro i æ Tow,
i mi' Hej-hej-ha og mi' Haah; —
men en Hywl ka' a sløv', og en Hejst ka' a skow
og legg' Ægstol ind i en Spaad'.

Naa, no'el a res' mæ', og saa'el a go
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
mi' Kjep haar a ved mæ, mi' Rasp — og mi' Skro,
mi' Hywl den vinter ved æ Laad'.

Hywl, Hjul; *Sep*, Draabe (om Spiritus); *i faromgoddaw'*, i gamle Dage; *hwet*, sleb; *Saws'*, Saxe; *Klaws'*, Garnfed; *baar'*, bare, fattige; *Kuller*, Kugler; *øj'*, ødte; *nejen*, nedenfor; *bitte Plaad*, ∩: Medaljen; *gan*, gaaet; *Gaad'*, Bygaden; *hejsen*, ellers; *hytter*, nærer; *skulter*, skutter; *æ Tow*, Ulden; *en Hywl ka' a sløv'*, et Hjul kan jeg lave istand; *Ægstol*, Ægstaal; *Spaad'*, Spade; *Laad'*, Lade.

JENS HVØVTRUP

Jens Hvøvtrup springer fra Sengens Stok:

Aah — ja,

ta' mæ' mi' Bøss'!

en høstlig, skrigende Vildgjæsflok
saa lydt under Nathimlen larmer.

Jens Hvøvtrup ryster nu Hagl af Horn —

aah — ja,

ta' mæ' mi' Bøss'!

og maader gnistrende Krudekorn
og klapper sin pludrende Kvinde.

Jens Hvøvtrup snapper sin Hat fra Knag,

aah — ja,

ta' mæ' mi' Bøss'!

skjønt Uglen varsler ham ondt fra Tag,
og Flagermusene piber.

Jens Hvøvtrup agter sig øst om Aa,

aah — ja,

ta' mæ' mi' Bøss'!

hvor Gaasen svaler den brede Taa
og gynger sin tyngende Fedme.

Jens Hvøvtrup drages af Vildgjæsskrig,

aah — ja, .

ta' mæ' mi' Bøss'!

da spærres hans Vej af Troldkjærsig,
hvor stygt om Natten det kogler.

Her slynger Taagen sit lange Slæb,

aah — ja,

ta' mæ' mi' Bøss'!

mens Rørdrum spuler sit gule Næb
i Sumpens svovlede Bløder.

Hugormen skeler med Mus i Flab,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og Tudsen sidder med Hængegab
og drejer sin natlige Skralde.

Her sidder Aalen i Tørvepyt,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og glor paa Maanen fra Tudsespyt,
mens Padderokkerne knarker.

Jens Hvøvtrup trækker saa tungt sit Vejr —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
med Vildgjæs er han nu ligekjær,
hvor nært end Skrigene frister.

Thi den der synker paa Troldkjærsig,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
han griber ikkun i Taagens Flig,
hvorved sig ingen kan løfte.

Jens Hvøvtrup vader i Vild tilknæs —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
han *vil* gaa lige men *gaar* i Kreds,
hvordan end Sigtet han tager.

Det perler ham koldt bag Hatterem —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
„Hvor er jeg selv, og hvor er mit Hjem,
mit Hus og min ventende Kvinde?“

Jens Hvøvtrup skrifter for Gud sin Synd,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
mens Foden synker i dyben Dynd,
og Bobler om Støvlerne brister.

Da hvirvler Taagen sig rundt i Ring,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
snart tykkes den Noget, snart Ingenting,
mens Kredsen om Jægeren snævres.

Det fløjter i Flæg og Graadusk-Rør,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og Taagen flænger sit Vandpyt-Slør
paa Nattens strittende Grene.

Det dunser og punser om Grob og Grøft,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
som Helheststamp og som Troldsvinsnøft,
mens Lygtemænd hopper paa Gungen.

Selv Tørveskruen saa sort og stiv,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
har snappet sin Naboskrue om Liv
og danser, saa Top-Tørven flyver.

Jens Hvøvtrup kaster sin Kolb' til Kind,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
Saa skyder han ind i den Hvirvelvind,
saa Synerne daaner i Skraldet.

Han kravled iland ved sit tro Gevær,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
mens Gryet frelsende steg bag Kjær
og viste kun dryppende Vidjer.

Men siden dued han aldrig stort;
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
de sa' om Skytten, han blev forgjort
hin Nat derude paa Gungen.

Hans Hoved rokker som Siv paa Kjær,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
den Lygtemands-Skyden har gjort ham sær
og mærket Jens Hvøvtrup for Livet.

Han ses ved Kirken i Sol som Sus —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
den blegeste Mand i Herrens Hus,
og altid med Ho'det han nigrer.

Dog mest han kredser om Troldkjærsig,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og altid han fabler om Vildgjæsskrig,
og Sumpens tombede Syner.

Saa maaler han op sit sidste Skud Krud:
Aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og sletter saa al sin Kvide ud,
mens Ekko fra Bakkerne skogrer.

Bløder, moradsige Væld; *Tudsespyt*, Slimkager af øjede Tudse-
æg i sumpet Vand; *Vild* (og *Vilder*), enhver Vandudbulning i Kjær-
bund; *Grob*, bruges om baade Grøft og Dige; *Gungen*, Hængedynd;
nigrer, rokker ustandseligt; *tombede*, smaataabelige.

GAMMEL KJÆRLIGHED —

Vi er bløwen nøj aaldre, Kræn Nargaard,
og wor Øwn ka' ett wal skimm' æ Dar',
og wor Kinder er gro, og wor Hinder er blo,
og vi spilder æ Mad aa æ Far'.
Vi er bløwen nøj stogend, Kræn Nargaard,
og æ Kjæp den maa værg' for æ Bjen',
og æ Vægg maa gi' Støtt', nær æ Træsko ska' flytt',
og æ Furd maa ta' Wor' o æ Stjen'.

Det var alln i æ Føsten, Kræn Nargaard,
da war vi en bitte Graan lin',
og wor Øwn de war klaa', og wor Tanker war glaa',
og wor Klejmon war flunkend' og fin'.
Aa, saamøj en tyt om dæ, Kræn Nargaard,
nær du mødt' mæ dernied i æ Kjar',
og du løwt' mæ iland øwer Vilder og Wand —
for æ Engi war sjalden ret tarr'.

Ka' do how', te do kyst mæ, Kræn Nargaard
en Sønne, a band' dæ di' Kled'?
A ved aalle nø' Daa, a haar wot snaar saa glaa',
og ino kan a græd' ved mi' Gled'.
Men si' Sindlav den hwerrer, Kræn Nargaard,
og *wor* Suel gik jo snaar for en Blaan';
for som Wand skjeller Hy — ja som Himmelens Sky,
saa skjelles jen Ven fræ enaan'.

Aa, saa jenle en haar' æ, Kræn Nargaard,
 og saa laangle æ Daw' læ' sæ slid'!
 Men en ta'r jo si' Torn, og en bærer si' Born,
 saalæng' en maa hér gaa og strid'.
 — Læ' wos saa komm' te Stumlen, Kræn Nargaard,
 og forglemm', hvad der ett ka' vær' alln!
 — Ka' *do* skimm', om æ Hyld' *ino* staar med si' Fyld',
 for de sejer, æ Blaad' ska' vær fald'n.

nøj aaldre, hen paa Alderen; *skimm'*, faa Øje paa; *blo'*, blaa;
 æ *Far'*, Fadene; *stogend*, foroverbøjede; æ *Bjen'*, Benene; *nær*, naar;
ta' Wor', tage Vare; o æ *Stjen*, paa Stenene; *alln*, anderledes; æ
Føsten, ens første Tid; *en bitte Graan lin'*, da var vi skam smidige;
klaa', klare; *glaa'*, glade; *Klejmon*, Klæder; *tyt om dæ*, holdt af dig;
 æ *Kjar'*, Kjærene; *how'*, huske; *Sønde*, Søndag; *Kled'*, Tørklæde;
aalle, aldrig; *wot*, været; *ino*, endnu; *hwerr*, vender, forandrer Ret-
 ning; *Blaan'*, Sky; *Wand skjeller Hy*, Vand bortfører Hø; *enaan'*, en
 anden; *jenle'*, enligt; *laangle*, langelig, langtrukken; *Torn*, Tørn; *Born*,
 Byrde; *Stumlen*, Vaklen; æ *Hyld'*, Hyldetræet; *si' Fyld'*, Træernes
 Blomster eller Blade.

JENS VEJMAND

Hvem sidder dér bag Skjærmen
med Klude om sin Haand,
med Læderlap for Øjet
og om sin Sko et Baand?
Det er saamænd Jens Vejmand,
der af sin sure Nød
med Ham'ren maa forvandle
de haarde Sten til Brød.

Og vaagnér du en Morgen
i allerførste Gry
og hører Ham'ren klinge
paany, paany, paany,

det er saamænd Jens Vejmand
paa sine gamle Ben,
som hugger vilde Gnister
af morgenvaade Sten.

Og ager du til Staden
bag Bondens fede Spand,
og møder du en Olding,
hvis Øjne staar i Vand —
det er saamænd Jens Vejmand
med Halm om Ben og Knæ,
der næppe ved at finde
mod Frosten mer et Læ.

Og vender du tilbage
i Byger og i Blæst,
mens Aftenstjærnen skjælver
af Kulde i Sydvest,
og klinger Hammerslaget
bag Vognen ganske nær —
det er saamænd Jens Vejmand,
som endnu sidder dér.

Saa jævned han for andre
den vanskelige Vej,
men da det led mod Julen,
da sagde Armen nej;
det var saamænd Jens Vejmand
han tabte Ham'ren brat,
de bar ham over Heden
en kold Decembernatt.

Der staar paa Kirkegaarden
et gammelt frønnet Bræt;
det hælder slemt til Siden,
og Malingen er slet.
Det er saamænd Jens Vejmands.
Hans Liv var fuldt af Sten,
men paa hans Grav — i Døden,
man gav ham aldrig en.

STORE JOHN

Store John han ønsked sig kun to Tønder Land,
to Tønder Land
og en Ko under Strand,
eget Bo med Fred og Ro, om Søndag som om Søgn:
al hans Digt og dyre Drøm i tusind Arbejdsdøgn.

Oppe paa den vilde Skrænt han saa sig Himlen næst;
hej, for en Fest,
naar det kuled af Vest!
Sidde da ved egen Ovn, bag egen Lo i Læ,
lytte tryk til Stormens Sus i eget Hyldetræ.

Fjorden der og Huset her saa godt som *nogen* Mands.

Bier i Dans

om Lavendler i Krans!

Gavlen gul og Væggen hvid, men Døren himmelblaa,
Skrænten klædt i Trip og Trap med Lam og Geder graa.

Rug og Byg om Brønden tæt med Vippers Ringlesang,

Bønner paa Stang

blandt Kartofflerne hang,

Havren nikked hid og did og vinked med sin Top,
Hørren stod saa pæn og blaa og saa troskyldig op.

Helst hans Drøm tog Lød af Høst, naar Neg bli'r lagt paa Skrav.

Sol gled i Hav

under Fløjt fra hans Nav,

Selen skar i Skuldren ind, mens Vej sit Læs han brød,
strid paa Foden Kvinden gik æbag hans Vogn og skød.

— Store John han bar sin Drøm igjennem tredve Aar;

hvidt blev hans Haar

under slidsomme Kaar;

Tørvemosen gav ham Brød og Lejehuset Ly,

ingen Gud har hørt *hans* Suk og ingen Mand *hans* Kny.

Mellem Lyng og Moser graa han lister altid om,
stærk som en Bom
om end Ryggen blev krum;
gaar hans Blik saa brat paa Flugt, hans Lyngle rent istaa,
ved jeg længst, hvad Store John nu atter grubler paa.

JAKOB OG HANS SØNNER

I Sommersolglans glimted Jakobs Gaard
henover disblaa Kjær og Bavnehøje;
Rugfaldets gule Vover bar éns Øje
ud hvor som Streg mod Luften Heden staar.
To hvide Stude trægt for Tromlen gaar,
hist hvor en Husmand stejlt med Lyngen strider;
men ellers hersker Hvil til alle Sider.

En Søndag var det, fuld af Lærkelyd,
Blaaklokken hæng og skjalv paa hvert et Dige,
Valmuen kasted sine Bægerflige
og svang nu nogen i sin røde Pryd;
Hugormen trilled sig med skællet Fryd
i Vejens Sand og glemte under Badet,
hvor den er edderspændt, forfulgt og hadet.

I Grupper delt gaar Folk fra Kirken hjem
endnu med Salmens runde Klang i Øret,
mens Troens Trylleverden taagesløret
sig tegner bagom Rugens Bølgebræm!
tungt skrider Mand og Viv i Sandet frem,
mens langsomt byttes Biblens Billedriger
for Risengrøden, der hvor Røgen stiger.

Men tværs paa Sognevej og Kirkesti
ned over bratte Hæld og høje Diger,
hvor Flintestenen under Støvlen skriger,
og Luften lives af den brune Bi,
der kommer over Marken, kæk og fri,
en Skare Knøse, halvt som Føler kaade
og halvt som Mænd, der véd med Kraft at raade.

De skrider hurtigt, skjønt de vægtigt træder
og holder sig bag Rugens Fald i Læ;
Tørklædet flagrer, og de tunge Klæder
skaar svære Folder om de stærke Knæ;
de vejrer vejrklogt mod det søde Dræ
og føler jublende, hvor Blodet rinder,
og ler, saa deres brede Tænder skinner.

Ja, det er Jakobs kjærnesunde Sønner,
der aarligt samles paa hans Fødselsdag,
og dér ved Gammensøl og Latter lønner
den Gamle for, hvad Tiden slog i Kvag.
Nu ta'r de Føden under andres Tag,
men Hjemmet i dets hvide Rugfalds-Ramme
faar altid sunde Hjerter til at flamme.

Thi aldrig kildrede en Lyd vort Øre
som Lærkens Legen paa sin lyse Streng,
og aldrig vil en Duft vort Hjerter røre
som Kabbelejens paa vor Faders Eng;
hvor drømte du som i din *Moders* Seng?
Ét dugfyldt Syn fra Hjemmets Kaalgaarddige
opvejer tusind Mil i fremmed Rige!

— De unge Knøse hører op at larme,
som raskt de skrider imod Porten frem,
og Blikket lyser af en hellig Varme,
thi der staar Festglans af det gamle Hjem;
hvidt skinner Gaardens Væg fra Syld til Rem,
og over Elmens Toppe, stort udslaget,
i tunge, fede Folder bølger Flaget.

Der ligger Høns ved Muren, bred' i Ryggen,
og gnider Kraasen mod det lunkne Sand;
igjennem Porten inde bagom Skyggen
Brøndvippen kraaner med sin tunge Spand;
den drypper Draaber ned i Brøndens Vand;
Stenbroen nys er luget, Sand er strentet,
saa det er let at se, hvem der er ventet.

Om lidt de ses igjennem Porten drage;
Gjenlyden røber, de gaar ej paa Taa;
den alleryngste bliver lidt tilbage
og fjerner skyndsomt fra sin Tand en Skraa;
den snilde Ole er ej sikker paa,
at gamle Jakobs Alvors-Tanker falder
i Traad med hans om Skraa i Oles Alder.

De andre svinder gennem Forstudøren,
mens Sinken dundrer hult mod Flint og Kamp;
men allerforrest gaar den stærke Søren,
ombølget af sin egen Vadmelsdamp;
saa smælder Klinken gennem Støvletramp,
og ind ad Karmens stedse større Flænge
man ser først én, saa flere Omhængssenge.

Den rejste Luftning med Gardinet kaster,
men Blikket søger Jakobs Yndlingskrog;
derinde under Bjælkens brune Knaster
han sidder ved en gammel Spændebog;
han stirrer op fra Bladet, mild og klog,
i Tviyl hvorvidt han skal sin Finger væde,
hvad eller røbe straks sin store Glæde.

Men Hjertet sejrer; Fyrrebordet knager,
og Spændebogen gjør et lille Hop,
da han med Hænderne om Skiven tager,
og langsomt løfter sig fra Bænken op;
nu ranker han sin arbejdsstive Krop.
En herlig Gubbe! Ho'det staar mod Loftet,
men Skikkelsen er kantet, tung og hoflet.

Og over Fyrreskivens blanke Flade
de brune Hænder krystes i et Kast;
og som han vilde Slægtens Kræfter grade,
den gamle Jakob trykker dybt og fast;
hans Haand er stærk og seig som Bjælkens Knast;
at Sønnerne sig ej for Trykket ømmer,
det siger ham: De er af ormfrit Tømmer!

Den Gamle er nu lutter Liv og Røre;
hvert Øjeblik han skifter Smil og Plads;
han løfter Kovsen ved dens gule Øre
og fylder blinkende et Brænd'vinsglas;
han drikker til og smasker veltilpas
og langer Snapsen rundt til alle Stole
fra store Søren til den lille Ole.

Og da de hede Strubers Tørst er slukket,
og hver især med *sit* Lykønskningsnik
har Velkomstskaalen under Vesten stukket
med ordfaa Ønsker efter Landsens Skik,
da slaar en liden Stund al Tale Klik,
til Jakob henter Skuffen med Tobakken,
saa man faar Fyr; *da* gaar der Hul paa Snakken!

Thi faar de Piben tændt, de danske Bønder,
og Snakken rejst om Hest og Ko og Stud,
vær glad, ifald du véd, hvor det begynder,
thi hvor det ender — nej, det véd kun Gud!
Én Æmte ude, straks et Overbud!
Og Solen kan gaa ned, og Dagen slukkes,
før *deres* Videtørst i Dvale vugges.

Og Svar og Spørgsmaal som en Haglen falder
om andre Sognes Avling, Sæd og Skik;
helst hører Jakob dog om Hestes Alder
— han kender sine egne paa en Prik —
om hvad i Mandags man for Smørret fik,
og hvad „en stads Ko“ hist i Spanden lægger,
og om den nye Hingst nu smukt bedækker.

Da løftes Faldet let fra Frammesdøren,
saa mod Komfuret ses et Forklæd' hvidt;
det gi'r et ubehersket Kip i Søren,
da *Kirsten* træder ind med raske Skridt;
jeg tror saamænd, de begge rødmed' lidt,
en gammel Udvej for det unge Hjerte,
før det Forstillelsernes Kunstgreb lærte.

Hun kom tilgaards som Tøs i fordums Dage,
før Jakobs Hustru standsed brat sin Rok
og la' det gamle Hoved tungt tilbage
med „Kappens“ Strimler om sin Søilverlok;
da hængte Kirsten bort sin Barneklok,
tog voksen Kjole paa og brygged, bagte
og gjorde syvfold mer, end Tøs kan magte.

Og det staar skrevet i de blanke Stager,
i Kob'rets røde Spejl — en Fryd at se!
i Ovnens Malm, i Bænkens hvide Flager,
at hun er Hjemmets altid vaagne Fé;
hun præger Stuen til dens mindste Ske,
og sagte svinder Døgnet's Rids og Rifter,
hvor stille *hendes* hvide Forklæd' vifter.

Snart dufter Huset da af friske Klejner,
og Kaffen damper paa den hvide Dug,
mens Solens Finger skjælmsk paa Bjælken tegner,
hvad den af Kovsen dypped frem i Smug;
og gamle Jakob vrister Sug paa Sug
fra Merskumspibens tørre, trange Strube;
og Kirsten byder rundt med Smilegrube.

Og da nu Kaffen og den gode Kage
forlængst har fundet et retfærdigt Sted,
gaar Jakobs Tanker til de kjære Plage,
som gaar paa Græs i Engen tæt derved;
han maa derud; kanskesig *de* gaar med?
Javist! — Enhver nu efter Huen famler,
snart staar tilbage kun forladte Skamler.

De raske Knøse kan ej roligt fare,
men alting endevendes højt og lavt;
de springer som den morgenglade Hare
og rutter sorgløst med den unge Kraft;
i „stiv Arm“ løftes Skovlen ved sin Skaft,
og alt maa prøves fra den nye Spade
til Hakkelsemaskinens vilde Blade.

Hej, der var to, der rev de gamle Plejle
fra deres spindelvævsbetrukne Ro
og lod dem susende i Luften stejle
med Bump og Bulder paa den mugne Lo;
jo, det er flinke Gutter begge to!
Se hvor de smidigt sig i Midjen rækker,
mens Slaglens Vaand hvert Straa til Jorden strækker!

Skjønt Jakob længst er over Ungdomsalder,
han ler dog lunt ad deres Brydetag;
han maner helst til Fred, *før* nogen falder,
og høger ad de altfor voldske Slag.
Han frydes som et Barn paa denne Dag;
han nyder Tumlen, skjønt af gammel Vane
han nu og da maa tysse og formane.

En dyndet Svaling staar om Gaardens Gavle
og glider ad dens aabne Luger ind
fra Sig og sumpet Kjær, hvor Iglér kravle
og Padden sitrer i sit klamme Skind.
Hver Væxt staar rank; thi der er ingen Vind,
kun Trævlekronen rokker som bedrøvet,
fordi en Humle tynger den i Støvet.

Men alles Længsel er de brede Enge,
der rander Synet udfor Jakobs Port,
de kavlinggule, vide Himmelsenge
for Hingst og Klod og Oxers hvide Hjord;
her har den gode Gud et Eden gjort,
her hersker Fred, her bor Uskyldigheden,
her græsser Plagen ind mod Fugl paa Reden.

Derhen de søger nu i muntre Klynger
med Jakob foran paa den vaade Sti;
Gulspurven paa den høje Tidsel gynger,
men sætter af, før de er vel forbi;
Græshoppen driver dulgt sit Feleri,
gloøjet Frø, brat revet ud af Drømmen,
gaar her bardus paa Hovedet i Strømmen.

Hvor Jakob nu er bleven vorm paa Sokken!
Det er til Nød, de Unge kan naa med;
først da de svedte staar ved Plageflokken,
han sagtner med et Sæt de faste Fjed;
højtideligt han aabner Lukkets Led,
og én for én han lader ind dem stige
og sætter Haspen for sit Kongerige.

Nu er det ikke mere kaade Drenge,
der under alskens Løjer jager rundt.
Nu er det Bondens Kuld med Miner strenge,
nu er det voxne Mænd i voxen Dont;
saa skilles de, saa gaar de i en Klunt,
saa ser det ud, som Kjæde de formerer;
men overalt de vejer og vurderer.

Beständig foran ser man Jakob trave;
han gaar som i Triumf fra Dyr til Dyr;
med Fingerspyt han lægger Haar i Lave
langs Føllets Koder, saa det ikke fly'r;
han maaler Krydset paa den unge Tyr,
han ser i Plagens Mund, og som i Tanker
han klapper Hoppen paa dens runde Flanker.

De frie Engens Dyr er veltilmode
ved den Opmærksomhed, de her har vakt,
og Føllet rejser rankt det fine Ho'de,
og Hingsten praler med sin Mankes Pragt;
kun Studen har sig tvær paa Bugen lagt,
mens Kalven saglende sin Mule væder
og snuser til de nye Vadmelsklæder.

Men da nu Jakobs Runde er tilende,
opløses langsomt Kredsens Alvorsring,
og atter kan man sig til Legen vende
med Løben, Bryden, Kast og Grøftespring;
de slaas og dratter om for Ingenting,
og Jakob følger dem med Faderblikke:
„Aa, Dreng, Dreng, stød jer end'lig ikke!“

Men hvem var det, der fik den løbske Grille,
at Jakob skulde med at springe Buk!
Først værger han sig højt, saa ganske stille,
saa lægger han sin Pibe med et Suk;
saa stiller han sig bred og tung paa Hug,
saa ler han op, saa det i Skrotten knager,
mens sidste Springer han i Luften tager!

Som Larmen sagtner af, og Legen standser,
der gaar en Iling over Grøft og Kjær;
en Hvirvelvind etsteds med Mosset danser,
og Siv og Padderokker krydser Sværd;
nu véd hver Bonde, der bli'r andet Vejr;
selv Hjertegræssets tusind Dværgebjælder
nervøst men sikkert om Forandring melder.

Den Skygge fra de mørke Uvejrsrande,
som i hin Iling over Egnen trak,
den dvæler længst paa Jakobs høje Pande,
mens Ilden slukkes tyst i hans Tobak;
han tænker paa sit Kløverhø i Stak
og dividerer tavst sit Afkoms Mængde
i Høets Hob og Tordenskyens Længde.

Men før den snilde Jakob ret faar mælet,
er Flokken fløjet over Sten og Stok;
den samme Tanke har enhver besjælet,
et Nik, et Blink mod Skyen her var nok;
her handles enkeltvis og dog i Flok:
Et Nu, og Kobler klirrer, Piske knalder,
og lange Vogne over Toften skralder!

— Hvor er det spændende for unge Kræfter
at kappes med den vilde Tordensky!
Lynsnærten saver, Skraldet raver efter
og styrter stadig i et Hul paany;
nu straaler Regnen i din Naboby,
nu taages Engene, nu rejses Vinden,
mens Spændtheds klare Sved dig striber Kinden!

O Duft af Hø naar Tordenregnen truer,
du er mig mere skøn end alt, jeg véd!
Du er mig mere kjær end vilde Druer,
et jordisk Laan til himmelsk Salighed;
du er min sidste Drøm, før Sol gaar ned.
Driv længe lavt henover Danmarks Enge,
og svøb dig lindt om Fremtids Digterstreng.

— Da sidste Læs — end dækt af Tørvejs Kaabe —
forsvandt med Klang bag Ladeportens Rand,
slog smældende den første Tordendraabe
med Vægt af Faldet ned i Vejens Sand;
knastørre holdt paa Loen Hø og Mand,
mens Lynet vildt bortødsled sine Straaler,
og Regnen tømte alle Vredesskaaler.

— Det vilde Vejr er alt af Marken slaget,
den høje Himmel atter fejet ren;
nu hænger Regnen kun som Dryp i Taget
og staar som Dam paa hule Flintesten;
nu kukker Gjøgen fra sin Hyldegren,
og Millioner Kim langs Solbrands-Stier
har aabnet deres tørre Mund og dier.

Og atter prates der i Hjemmets Stuer
om Kjærestfolk, om Bryllup, Præst og Degn;
men gamle Jakob gennem Ruden skuer
mod sine Ro'r, „der trængt' saa haardt til Regn“.
Nu staar hver Stilk paany i Haabets Tegn;
dog dvæler noget i hans Øjenkrige,
han vil ha' frem, men ikke ret kan sige.

— Men Aftnens Enge damper nu saa vide
og Afskedstimen for de Unge slaar;
da drager Jakob Søren lidt tilside
og siger lavmælt, mens de andre gaar:
„Ja Søren, du faar hjem til Efteraar!
Jeg føler Ald'ren; Gaarden vil ej rente;
du *har* jo Kirsten; hvi skal I da vente!“

Ærbødigt hilser de den gamle Fader
og gaar saa bort henover Bøl og Brak
langs vaade Havrefald og Turnipsrader
ind mellem Kvæg og Agerhø i Stak;
og Nattens Dampe fugter Fod og Frak,
den vaade Muld gjør deres Støvler tunge,
mens Grødeduften kildrer Svælg og Lunge.

Kartoffelblomstens blide Bløster slipper
sin Duft mod Skyen fra sin Bakketind;
og Rugen rokker paa de svulne Vipper
og gynger dem i Slummer Kind mod Kind;
Boghvedens Aande vælder bisød ind;
den lyse Nat i Tavshed lægger Kaaben
om Jordens Skulder efter Tordendaaben.

Men under Sommernattens høje Maane
staar Jakob længe ved den hvide Væg;
Havfugle dunkelt over Himlen skraane,
Horsgummen gjepper mellem Mosens Flæg;
en Taare triller ned i Jakobs Skjæg;
hans Hjerte rinder fuldt af Dagens Minder,
mens Sønneskaren tyst i Natten svinder.

JEPPE AAKJÆR

MISSIONEN OG DENS HØVDING. EN KARAKTERISTIK. 75 Øre.

BONDENS SØN. EN FORTÆLLING. 2 Kr. 50 Øre.

DERUDE FRA KJÆRENE. DIGTE. 2 Kr. 80 Øre.

VADMELSFOLK. FORTÆLLINGER. 4 Kr. 50 Øre.

FJANDBOER. FORTÆLLINGER FRA HEDEN.
2 Kr. 50 Øre.

JYDSK STÆVNE. ET AARSSKRIFT. 4 Kr.

FRÆ WOR HJEMMEN. EN ANTOLOGI. 3 Kr.

STEEN STEENSEN Blichers LIVS-TRAGEDIE
I BREVE OG AKTSTYKKER. I—III. MED EN
FAKSIMILE-UDGAVE AF *E BINDSTOUW*. EFTER
BLICHERS ORIGINAL FRA 1842. 18 Kr.

VREDENS BØRN. ET TYENDES SAGA. (2. OPLAG.)
4 Kr.

FRI FELT. EN DIGTSAMLING. 3 Kr.

FRA JUL TIL SCT. HANS. HISTORIER. 3 Kr. 50 Øre.

1010 127992.

